

Historie a současnost Věznice Světlá nad Sázavou

Zdeněk Krčál

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zdeněk Krčál**
Osobní číslo: **H128452**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Historie a současnost Věznice Světlá nad Sázavou**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na zmapování historie vzniku ženské Věznice Světlá nad Sázavou;
- na její postupný rozvoj, rozšiřování o specializovaná oddělení, personální obsazení;
- současnost věznice a vnímání této specifické instituce běžnou veřejností regionu;
- na spolupráci s ostatními institucemi, které v rámci výkonu trestu odnětí svobody participují.

Součástí práce bude realizován kvantitativní výzkum zaměřený na zjištění vztahu veřejnosti k výkonu trestu, respektive k vězněným osobám.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

České věznice. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2006.

Evropská vězeňská pravidla, poslední aktualizované vydání, 2006.

JŮZL, M. Základy penologie a penitenciární pedagogiky. Brno: IMS Brno, 2004.

KALÁBOVÁ, K., KALÁB, V. Historie zemské donucovací pracovny a věznice pro ženy v Pardubicích. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006.

UHLÍK, J. Historie věznění a vězeňství v Čechách. Praha: IV VS Stráž pod Ralskem, 2006.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20. 2. 2015

Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá historií vězeňství jako takového, ale primárně je zaměřena na historii a současnost ženské Věznice Světlá nad Sázavou. V teoretické části jsou popsány historické milníky, současný stav věznice a její vystupování k široké veřejnosti. V praktické části je proveden kvantitativní výzkum formou dotazníkové šetření, ve kterém jsou ověřovány stanovené hypotézy zaměřené na názor veřejnosti na odsouzené osoby, jejich zaměstnávání, vězeňství jako takové a v neposlední řadě jde o povědomí veřejnosti o Věznici Světlá nad Sázavou.

Klíčová slova: věznice, vězeňská služba, výkon trestu odnětí svobody, odsouzené ženy, programy zacházení, zaměstnávání odsouzených, výchova, resocializace, předtuchy, pozitiva.

ABSTRACT

My thesis is focused on history of prison service as well, but primarily is focused on history and present of prison for women in Světlá nad Sázavou. In theoretical part, there are described the historical facts, contemporary state and public relations of prisons. The practical part is focused on quantitative research via questionnaire in which are verified my hypothesis about opinions of society with sentenced men, their possibility to be employed, execution of punishment and their knowledge about the prison Světlá nad Sázavou.

Keywords:

Prison, Prison service of the Czech republic, execution of punishment, sentenced women, treatment plans, employment of inmates, education, resocialization, presentiment, positive.

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D. za vstřícnou a inspirativní metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych mu chtěl poděkovat za jeho neopakovatelný edukativní přístup ke studentům, který mě pozitivně ovlivnil při studiu, a rozšířil mé obzory při zpracování této práce.

Také bych chtěl poděkovat své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Zdeněk Krčál

„Nikomu se nepodařilo narodit beztrestně“

Lucius Annaeus Seneca

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE	12
1.1 HISTORIE VĚZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH.....	12
1.2 HISTORIE VÝKONU TRESTU ODSOUZENÝCH ŽEN	17
1.3 HISTORIE A SOUČASNOST VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU	20
1.3.1 Významné osobnosti ve vedení věznice	25
1.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	27
2 PROBLEMATIKA SOUČASNÉHO VĚZEŇSTVÍ	29
2.1 PROFILACE VĚZNIC	29
2.2 PRŮNIK OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK DO VĚZNIC.....	32
2.3 PROBLEMATIKA MOBILNÍCH TELEFONŮ V ČESKÝCH VĚZNICÍCH	36
2.4 SPECIALIZOVANÉ PROGRAMY PRO ODSOUZENÉ	39
2.4.1 TP 21 Junior	39
2.4.2 ZZZ	40
2.4.3 GREPP	41
2.4.4 Křehká šance	42
2.5 DÍLČÍ ZÁVĚR	43
3 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY VE VĚZINCI SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU	44
3.1 PROFILACE VĚZNICE	44
3.2 PRÁVA O POVINNOSTI ODSOUZENÝCH ŽEN	44
3.3 PROGRAMY ZACHÁZENÍ.....	50
3.4 SPECIALIZOVANÉ ODDĚLENÍ VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU	51
3.5 PRACOVNÍ ZAŘAZENÍ ODSOUZENÝCH ŽEN	55
3.6 LÉKAŘSKÁ PÉČE	56
3.7 ŠKOLSKÉ A VZDĚLÁVACÍ STŘEDISKO.....	57
3.8 DÍLČÍ ZÁVĚR	58
II PRAKTICKÁ ČÁST	60
4 EMPIRICKÝ VÝZKUM	61
4.1 POPIS VÝZKUMNÝCH METOD A STANOVENÍ PRACOVNÍCH HYPOTÉZ	61
4.2 CHARAKTERISTIKA A ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ EMPIRICKÉHO VÝZKUMU (CÍLOVÉ SKUPINY CIVILNÍCH OSOB).....	62
4.3 VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT	64
4.4 DÍLČÍ ZÁVĚR	75
4.5 SHRNUÍ.....	76
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	84
SEZNAM OBRÁZKŮ	85

SEZNAM TABULEK.....	86
SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

Téma bakalářské práce, kterou jsem si zvolil je „Historie a současnost Věznice Světlá nad Sázavou“. Toto téma je mojí srdeční záležitostí, protože jsem v této organizační jednotce zaměstnán již několik let. Práce v tomto specifickém prostředí, která je nejenom fyzicky, ale v neposlední řadě psychicky náročná, mě od mého nástupu baví a i lidsky mě naplňuje. Z tohoto důvodu cítím povinnost zmapovat historii mé domovské organizační jednotky, a také popsat její současný stav a dále uvést plány do budoucna.

Věznice jako takové představují pro společnost pojem, který může evokovat různé představy. V některých osobách je to například lhostejnost, v jiných odpor, strach, zajištění bezpečnosti, či velkou neznámou. Tyto představy mohou být podpořeny nejen mediálním obrazem, jak v pozitivním, či negativním světle. Primárně je prostředí věznic v médiích interpretováno v negativním světle, při nástupu mediálně známých osobností, při sebevražděných pokusech pachatelů závažných trestných činů a v neposlední řadě při iniciovaných nepokojích, nebo při pokusech, nebo dokonáných útěcích. Na druhou stranu se však věznice stávají pro některé členy společnosti druhým domovem, bez něhož by si již nedovedli představit svůj vlastní život.

Nicméně v první řadě se jedná o instituci, která je nástrojem státu k ochraně společnosti před pachateli trestných činů. Osoby, které porušily zákon takovou měrou, že byly rozhodnutím soudu odsouzeny k výkonu trestu odnětí svobody, zaznamenaly ve svém životě významnou sociální změnu, která bude mít na jejich další život značný vliv. Tato změna se primárně týká i jejich rodin a nejbližšího okolí (kamarádi, sousedé, spolupracovníci atd.).

Věznice Světlá nad Sázavou je jedna z 35 věznic, které v současné době slouží pro výkon vazby, či výkon trestu odnětí svobody v České republice. Tato věznice oproti většině ostatních vězeňských zařízení v naší republice nemá takovou historii, ale svojí profilací, specializovanými odděleními, umístěním, moderním vzhledem a inovativním vystupováním ve vztahu k veřejnosti, respektive pozitivním mediálním obrazem, je jednou z nejlépe hodnocených věznic v ČR, ale i na mezinárodních fórech. K této instituci se upírá velký zájem odborné i laické veřejnosti, protože je jednou z mála zařízení, kde vykonávají výkon trestu odsouzené ženy v široké škále věkového rozpětí.

Cílem mé práce je přiblížit a popsat čtenáři nejen objektivní realitu vězeňství, ale především Věznici Světlá nad Sázavou pomocí dostupných písemných a elektronických materiálů s přispěním svých osobních zkušeností a postřehů z každodenní práce v této organizační jednotce.

V úvodní kapitole se budu zabývat obsahovou analýzou historických a odborných textů, jež budou sloužit ke zmapování historie výkonu trestu, a v neposlední řadě i samotné historie Věznice Světlá nad Sázavou.

V druhé části se pokusím objektivně popsat problematiku současného vězeňství. V této části bude mým záměrem uvést současné nejpálčivější problémy tohoto resortu, ve smyslu průniku nepovolených předmětů do věznic, které ohrožují chod a bezpečnost věznic. Dále zde budou uvedeny specializované programy, které naopak odsouzeným mají pomáhat při jejich výkonu trestu odnětí svobody a pokusit se jim v rámci resocializace nastavit správnou životní cestu v souladu s většinovou společností.

V třetí kapitole se již budu do hloubky zabývat současnou realitou Věznice Světlá nad Sázavou. V úvodu kapitoly budou uvedena práva a povinnosti odsouzených žen. Dále v této kapitole budou popsány stanovené programy zacházení, specializovaná oddělení věznice a v neposlední řadě pracovní zařazení odsouzených.

Čtvrtá praktická část bude zaměřena na vnímání Věznice Světlá nad Sázavou a žen ve výkonu trestu odnětí svobody ze strany široké veřejnosti v regionu Vysočiny. Pomocí metody kvantitativního výzkumu se budu snažit ověřit rozdílné názory oslovených respondentů na problematiku výkonu trestu a odsouzené osoby jako takové. Respondenti budou rozděleni do dvou skupin, do první skupiny zařadím „běžné respondenty ulice“. Do druhé skupiny budou zařazeny osoby, které pracují s odsouzenými ženami na vnějších nestřežených pracovištích a jsou s nimi v každodenním kontaktu. Těmito dvěma úhly pohledu se pokusím analyzovat rozdílné pohledy na vězeňství jako takové.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE

Od počátku vývoje lidské společnosti vždy následoval za porušení stanovených práv a norem, v tu konkrétní dobu používaný trest. V průběhu staletí se forma trestu vyvíjela od nejbrutálnějších poprav, mrzačení těla po současné, ve většině případů aplikované „trestání duše.“¹

1.1 Historie vězeňských zařízení v českých zemích

„Vznik a vývoj českého vězeňství úzce souvisí se vznikem a vývojem státu, trestního práva a soudnictví na území Čech, Moravy a Slezska, ke kterému dochází po sjednocení českých kmenů v 10. století za vlády přemyslovského knížete Boleslava II. (967-999). Vývoj vězeňského systému lze sledovat prostřednictvím analýzy a komparace historicky vzniklých typů vězeňských zařízení, a to z hlediska jejich účelu, subjektu věznění, objektu věznění obecných podmínek věznění.“²

V časovém horizontu lze dále vězeňská zařízení podle dr. Kýry rozdělit dle historické typologie.

Zeměpanské vězení (995-1627) plnilo účel vazby pro zeměpanský soud, kterému předsedal příslušný územní vládce, zpravidla kníže, král nebo jím pověřený správce hradu. Podle potřeby sloužilo též jako zajišťovací a trestní vazba pro osoby šlechtického původu. Subjektem věznění byla vyčleněná část vojenské posádky hradu. Objektem věznění byli podaní i osoby šlechtického původu, ke kterým byl rozdílný přístup ve smyslu stavovské příslušnosti, kdy byl brán zřetel na jejich pohlaví a věk.

Církevní vězení (1222-1781) plnilo účel vazby pro církevní soud v působnosti příslušného biskupa katolické církve, do jehož jurisdikce náležely církevní osoby. Obdobně jako zeměpanská vězení sloužilo též k zajišťovací a trestní vazbě církevních osob, popřípadě i žen šlechtického původu v ženských kláštorech. Subjektem věznění byla vyčleněná část vojenské posádky hradu nebo určení řeholníci či řeholnice příslušného kláštera. Objektem věznění byly zpravidla kněží, členové řeholních řádů, popřípadě ženy šlechtického původu. I v tomto případě je brán zřetel na pohlaví a věk osob šlechtického původu.

---

¹ FOUCAULT, M. *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2000, 427 s. ISBN 80-860-1996-9.

² KÝR, A. *Historická penologie 1/2005*, Praha: IV VS – Kabinet dokumentace a historie, 2005. s. 1.

Stavovské vězení (1253-1850) bylo zřizováno za účelem vazby pro zemský (stavovský) soud, kterému předsedal král spolu s významnými příslušníky panského stavu, do jehož jurisdikce náležely osoby šlechtického původu. Od roku 1277 si soud získal nezávislé postavení na panovníkovi a od roku 1783 podléhali jeho jurisdikci i nešlechtičtí držitelé velkostatků. Subjektem věznění byla opět vyčleněná část vojenské posádky určeného královského hradu. Objektem věznění byli šlechtici ve vyšetřovací, zajišťovací nebo trestní vazbě, později i nešlechtičtí držitelé velkostatků a osoby nešlechtického původu v odvolacím řízení. V tomto typu zařízení byl jednotný způsob zacházení s vězni.

Vrchnostenské vězení (1627-1849) plnilo účel vazby pro vrchnostenský soud, jemuž předsedali šlechtičtí majitelé panství nebo nešlechtičtí držitelé velkostatků a vrchnostenští úředníci. Zároveň sloužilo k zajišťovací a trestní vazbě. Subjektem věznění byla ozbrojená vrchnostenská stráž (drábové). Objektem věznění byli poddaní z příslušných panství a velkostatků. Způsob zacházení s vězněnými poddanými byl univerzální.

Městské vězení (1287-1850) bylo zřizováno za účelem vazby pro městský soud s takzvaným hrdelním právem, kterému předsedal královský rychtář s konšely, později purkmistr s městskou radou. Sloužilo k vyšetřovací a zajišťovací vazbě. Po roce 1765 zůstalo z celkového počtu 383 soudů s hrdelním právem jen 24 soudů, z toho 15 soudů v královských krajských městech, 7 soudů v královských městech a 2 soudy v poddanských městech. Subjektem věznění byli určené členové městské stráže (biřici, později městské gardy). Objektem věznění se stávali měšťané, ale též poddaní z okolních panství a statků, jejichž vrchnost neměla hrdelní právo, popřípadě osoby neusedlé (tuláci). V tomto typu vězení bylo odlišné zacházení s vězněnými dlužníky od zacházení s vězněnými zločinci.

Pevnostní vězení Špilberk (1783-1858) plnilo účel vazby pro zvlášť těžké zločince, kteří byli odsouzeni hrdelními soudy na území Čech, Moravy a Slezska a pro takzvané státní vězně. Bylo vyjmutu z pravomoci vojenského velitele pevnosti a jemu nadřízeného velení pro Moravu a svěřeno do správy apelačního soudu v Brně a moravskoslezského gubernia. Subjektem věznění byla ozbrojená vězeňská stráž, vyčleněná z řady městské gardy. Objektem věznění byly osoby vojenské i civilní, odsouzené k výkonu pevnostních prací, dále osoby odsouzené za zvlášť těžké zločiny, zejména vraždy, loupeže, zhářství, falšování úředních listin a padělání peněz. Dále zde byly vězněny osoby vyššího stavu, kam patřili šlechtici, důstojníci, úředníci, kteří byli odsouzeni za různé zločiny a přestupky, od politických přes vojenské až kriminální, kteří měli označení státní vězni. V tomto zařízení

byl rozdílný přístup k nejtěžším zločincům s doživotním trestem – samovazba, s dočasným trestem – společná vazba, státní vězni – společná vazba.³

Utváření vězeňského systému započalo v roce 1852, vydáním císařského patentu č. 117 o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl na našem území využíván jako trestní zákon téměř 100 let. Podle tohoto zákona byl vykonáván trest odnětí svobody v těžkém žaláři, žaláři a vězení. Vězeňství bylo v tomto období zcela zestátněno a jeho řízení se ujalo ministerstvo spravedlnosti. Dochází k budování sítě vězeňských zařízení v rámci příslušných soudních okresů, kdy je v jedné budově soud i vazební věznice. K výkonu trestu odnětí svobody jsou budovány státní trestnice, buď rekonstrukcí starších objektů, nebo novou výstavbou. V roce 1856 vznikla státní trestnice ze středověkého hradu Mírov, v roce 1857 další trestnice z někdejšího kartuziánského kláštera ve Valdicích u Jičína, v roce 1865 byla vytvořena centrální ženská věznice v Řepích u Prahy, a to pronájmem prostor kláštera Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která participovala na práci s odsouzenými ženami. Novou výstavbou vznikla trestnice Bory v Plzni v roce 1878 a trestnice v Praze na Pankráci v roce 1889. Dále byly vybudovány trestní ústavy pro mladistvé v Opatovicích, Kostomlatech, Králíkách a na dalších místech.⁴ K tomuto období, je povinností uvést k historii vězeňství, nejvýznamnějšího českého penitenciaristu, kterým bezesporu byl František Josef Řezáč (1819-1879). „Pomineme-li všechny jeho další činnosti pedagogické, politické, obrozenecké a buditelské, zůstane ještě mnoho myšlenek a úvah věnovaných vězeňství, jež vložil do pojednání s názvem „*Vězeňství v posavadních způsobech svých s návrhem o zdárnější trestání a polepšování zločinců*“.⁵

Dalším milníkem v historických souvislostech vězeňství se stal rok 1918, respektive vznik Československé republiky. Nově vzniklý stát navázal na historické vězeňské tradice, při kterých akceptoval rakouský trestní zákon, dále vytvářel nové formy a postupy v právních i vězeňských otázkách. V roce 1931 byl vydán zákon č. 48, který komplexním způsobem upravil systém ochranné a ústavní výchovy mládeže s důrazem na výchovně vzdělávací přístup. Shodného roku byl dále vydán zákon č. 123, který stanovil podmínky výkonu trestu odnětí svobody u politických provinilců. Tyto osoby vykonávaly trest odděleně od pachatelů kriminálních trestných činů v takzvaném státním vězení a měly větší výhody.

³ KÝR, A. *Historická penologie 1/2005*, Praha: IV VS – Kabinet dokumentace a historie, 2005. s. 2-6.

⁴ (Památník Pankrác příloha časopisu České vězeňství č. 4/1999)

⁵ JÚZL, M. *Penitenciaristika a penologie I*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012 s. 44. ISBN 978-80-87182-24-6

V Československé republice byly postupně zřízeny následující vězeňské a polepšovaci justiční ústavy. Jednalo se o 6 mužských trestnic k odpykávání trestů delších než 1 rok až na doživotí, a jednalo se o Plzeň, Leopoldov, Valdice, Ilava, Mírov, Řepy, kde byla ženská věznice. Dále jsou zde 2 polepšovny pro mladistvé muže v Mikulově a Košicích. V tomto období v systému vězeňství bylo nedílnou součástí 37 krajských soudů pro vyšetřovance a trestance, kteří odpykávali trest do jednoho roku, a také 379 věznic okresních soudů pro vyšetřovance a trestance s uloženým trestem od 12 hodin do 1 měsíce.

Temnou minulostí našeho národa a potažmo českého vězeňství byl datum 15. 3. 1939, kdy došlo k obsazení československého území německými vojsky. Okupace vedla k rozbití Československé republiky odtržením Slovenska a Podkarpatské Rusi a vytvořením Protektorátu Čechy a Morava. V tomto období byl na území Protektorátu zřízen menší koncentrační tábor v bývalé vojenské pevnosti Terezín u Litoměřic a pobočky některých dalších koncentračních táborů, jako například Richard u Litoměřic, Rabštejn u České Kamenice, „B29“ u Záluží. Dále bylo vybudováno 6 pracovních táborů pro muže v Hradištku u Benešova, Planá nad Lužnicí u Tábora, Mirošov u Plzně, Vítkovice a Kunčice u Ostravy a Hodonín u Kunštátu na Moravě. Zde je nutné dále uvést také dva cikánské sběrné tábory, a to v Letech u Mirovic v jižních Čechách a Kunštátu u Boskovic na Moravě. Využíván byl rovněž internační tábor ve Svatobořicích u Kyjova na Moravě. V jednotlivých okresech a krajích byly zabráný pro činnost německé policie a justice veškerá vězeňská zařízení, kdy smutně prosluly jako vyšetřovací zařízení Petschův palác a pankrácká věznice v Praze, dále Kounicovy koleje a pevnost Špilberk v Brně.

Po ukončení 2. světové války v roce 1945 došlo k obnovení Československé republiky a všechny státní instituce včetně vězeňství se postupně navracely do předválečné podoby. Toto uspořádání se změnilo v únoru 1948 nástupem „pracujícího lidu“ k moci. V rámci rozvoje lidově demokratické republiky byl přijat zákon č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce. V roce 1951 byl dále vydán Vězeňský řád, který zavedl třídně politickou diferenciaci vězňů a s konečnou platností nahradil vězeňské předpisy z první republiky. V roce 1952 existovalo celkem 335 trestních ústavů a věznic, z nich 226 bylo ve správě ministerstva spravedlnosti a 109 ve správě ministerstva národní bezpečnosti. Dále bylo zřízeno 107 pracovních táborů, z nichž 87 podléhalo ministerstvu spravedlnosti a 20 ministerstvu národní obrany. V roce 1956 byly pracovní tábory postupně zrušeny.

V šedesátých letech dochází k další postupné změně Československého vězeňství, ve smyslu přijetí zákona č. 59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, který vyhovoval

požadavkům Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, vydané v roce 1957 sociální radou Organizace spojených národů. V této souvislosti byla třídně politická diferenciací vězňů nahrazena zařazováním odsouzených do tří nápravně výchovných skupin v závislosti na jejím kriminálním narušení. Následně do vězeňství přichází řada odborníků z řad psychologů, pedagogů, kteří vnášejí do systému vězeňství nové přístupy k odsouzeným. V Praze vzniká v roce 1967 pod vedením doc. PhDr. Jiřího Čepeláka Výzkumný ústav penologický, kde tým odborníků zkoumá osobnost pachatele a metody jeho převýchovy.

V 80 letech dochází k dalšímu posunu v koncepci vězeňství, která je zapříčiněna vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa. S odstupem času lze říci, že pomoc spřátelených armád má za následek úpadek odbornosti v našem vězeňství. V roce 1980 byl zrušen penologický ústav a po podpisu Charty 77, nastal nový příliv politických vězňů. Došlo ke změně v přístupu k vězňům, kdy byl ponížěn pedagogicko-psychologický přístup a naopak byly vyžadovány prvky vojenské kázně u odsouzených i obviněných. Do činnosti Sboru nápravné výchovy se promítl tvrdý politický a policejní přístup k vězňům, uplatňování vojenských metod řízení a byrokracie celého vězeňského systému. K 1. 1. 1989 existovalo celkem 37 útvarů Sboru nápravné výchovy ČSR, z toho Ústřední eskortní středisko v Praze, 9 věznic pro výkon vazby, 6 nápravně výchovných ústavů I. nápravně výchovné skupiny (dále jen skupina) s 5 pobočkami (Drahonice, Holešovice, Dřívň, Šmikousy, Pouchov), 14 nápravně výchovných ústavů II. skupiny a 3 nápravně výchovné ústavy III. skupiny (Valdice, Mírov, Opava). Mladiství vykonávali trest odnětí svobody ve speciálních ústavech, a to ženy v Pardubicích a muži v Libochovicích a Opavě. Odsouzené ženy vykonávaly trest odnětí svobody v nápravně výchovných ústavech Všehrady, Pardubice, Opava.

Listopadové události v roce 1989 přinesly pád totalitního režimu a nástup demokracie se všemi jejími pozitivy a negativy. S těmito politickými změnami přichází i změna v přístupu k vězněným osobám. Velké reformě vězeňství předchází kontroverzní amnestie prezidenta Václava Havla, kdy z 23 tisíc vězňů zůstalo ve věznicích pouze 6 tisíc odsouzených. V letech 1991-1992 byla vypracována koncepce rozvoje vězeňství v duchu Evropských vězeňských pravidel a následovala postupná humanizace vězeňství. K 1. 1. 1993 vzniká Vězeňská služba České republiky (dále jen VS ČR), byly upraveny zákony o výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby. VS ČR spadá do gesce ministerstva spravedlnosti, podléhá kontrole poslanecké sněmovny, Výboru proti mučení při OSN

(CAT), Evropskému výboru proti zabránění mučení (CPT).⁶ V současné době má VS ČR 35 věznic, které slouží pro výkon vazby, či výkon trestu odnětí svobody v České republice. Je jen otázkou, zda do budoucna bude kapacita těchto organizačních jednotek dostatečná vzhledem k současné trestné činnosti, zvyšování recidivního chování pachatelů trestných činů a v neposlední řadě v souvislosti s „Otevřenou Evropou“, do které se promítají problémy celého světa, například, těžce kontrolovatelná migrace kriminální subkultury a nejpálčivější problém dnešní doby v podobě vzniku Islámského státu, ve vztahu rekrutování radikálních islamistů do této organizace a následné riziko jejich návratu zpět do původního státu.

1.2 Historie výkonu trestu odsouzených žen

Počáteční zmínky historie trestání žen na našem území sahají do 15. až 18. století, kde je možno dohledat množství historických dokumentů, vztahujících se k čarodějnickým procesům na území Jesenicka a Šumperska. V tomto období byly katolickou a protestanskou vrchností prováděny čarodějnické procesy prostřednictvím světských a církevních trestních jednání, kdy byly takzvané „čarodejnice“ vždy upáleny, takže byl vykonán trest nejvyšší.⁷

Významnější a humánnější se jeví historická zmínka z roku 1854, kdy se tehdejší vláda se sídlem ve Vídni rozhodla svěřit ženskou věznici Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, se sídlem na Hradčanech 350. V historii se jednalo o první státní ústav, který boromejky převzaly, za účelem myšlenky pomáhat odsouzeným ženám, kterým se v té době říkalo trestanky a káranky. Řádové sestry procházely na počátku trpkou školou, protože trestanky byly často hrubého zrna. Avšak už po krátké době začala láska a mírumilovnost slavit své vítězství nad srdci trestanek, která se zdála být tvrdší než kámen. V roce 1864 nabídl řád sester jejich nevyužívaný objekt v Řepích do nájmu zemskému výboru pro zřízení ženské věznice. Po nezbytných úpravách v říjnu roku 1865 se řádové sestry nastěhovaly společně s trestankami do objektu „Taicmanův dvůr“ v Řepích, který zakoupily již v roce 1858 za účelem zřízení sirotčince. Odsouzené ženy v tomto areálu vykonávaly veškeré potřebné práce až do roku 1948, kdy tehdejší úřady nařídily zrušení této ženské trestnice s odůvodněním, že správní a strážní službu ve věznicích může

---

⁶ (Památník Pankrác příloha časopisu České vězeňství č. 4/1999)

⁷ CS.WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2014-11-05]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Carod%C4%9Bjnick%C3%A9_procesy

vykonávat pouze Sbor uniformované stráže. V roce 1989 požádala tehdejší Vězeňská služba boromejky o novou spolupráci v zaměstnávání odsouzených žen, která byla ze strany řádových sester vyslyšena. Následně zde vzniklo Oddělení výkonu trestu odsouzených žen, jako součást Vazební věznice Praha Ruzyně, které je v provozu dodnes.⁸

Další významnou věznicí, kterou při její bohaté historii prošly odsouzené ženy je Věznice Pardubice, založena v roce 1891, jako Královská česká zemská donucovací pracovna. První ženy byly dočasně umístěny do objektu zemské donucovací pracovny v počtu 40 již v internačním táboře, který byl zrušen v roce 1948. Později bylo v březnu 1949 ze zrušené donucovací pracovny v Praze – Ruzyni přesunuto 17 žen do Pardubické trestní věznice pro ženy, kdy tento název byl datován k 1. 5. 1949, čímž skončila existence zemské donucovací pracovny. V období 1965 – 1970 se věznice nazývala Nápravně výchovný ústav. Soud zařazoval odsouzené ženy do tří nápravně výchovných skupin (dále jen NVS). V Pardubicích vykonávaly trest ženy v II. NVS, v níž byl vždy celostátně největší počet žen. Pro ženy v I. NVS byl určen ústav Všeřady u Chomutova a pro III. NVS byla určena věznice Opava. Mladistvé ženy byly umístovány totožně do Pardubic. Mladistvým ženám bylo původně vyhrazeno zvláštní oddělení v krajské soudní věznici Hradec Králové. Roku 1950 byly chovankyně převezeny do kláštera ve Lnářích u Plzně a následně v roce 1952 do ústavu v Zámrsku. V roce 1959 byl tento ústav zrušen a mladistvé delikventky se přemístily zpět do Pardubic. V té době odsouzené ženy za protistátní činnost si odpykávaly trest převážně ve věznici v Praze na Ruzyni. V průběhu činnosti věznice Pardubice se odsouzené ženy věnovaly nejprve hospodářské činnosti pro zemědělská družstva, a také pracovaly na malém hospodářství a zelinářské zahradě v areálu věznice. V 70 letech tyto zemědělské plochy ustoupily provozovně výrobních firem východočeského kraje, kde odsouzené ženy vykonávaly práci pro tyto firmy. V práci s odsouzenými se věznice nezaměřovala jenom na pracovní činnost odsouzených žen. Již v 60. letech kladla věznice důraz na ukončení základního vzdělání a zaučení v určitém oboru, aby se ženy po propuštění lépe integrovaly do společnosti. V tomto duchu se věznice bez větších výkyvů přehoupala přes listopadové události roku 1989 až k osudnému roku 2000, kdy vedení Vězeňské služby rozhodlo o změně profilace věznice Pardubice v souvislosti s otevřením ženské věznice ve Světlé nad Sázavou, které se budu věnovat v samostatné kapitole. Tímto

---

⁸ Internetové stránky Domova sv. Karla Boromejského. [online]. [cit. 2014-11-07]. Dostupný z WWW: <http://domovrepy.cz/index.php/odsouzene-zeny/projekt-odsouzene-zeny>

rozhodnutím se uzavřela jedna dlouhá historická etapa věznice Pardubice a tato organizační jednotka se stala ryze mužskou věznicí.⁹

Další věznicí, ve které historicky prošly odsouzené ženy je věznice Všehrdy. V roce 1960 došlo v této věznici k několika stavebním úpravám a ve stejném roce bylo ústavu přemístěno 300 odsouzených žen. Odsouzené pracovaly pro státní statek, později po vypovězení smluv byla zahájena vlastní výrobní organizace „MIVEX“, kde odsouzené ženy oplétaly bužirkou demizony. Dále pracovaly i v okolních podnicích regionu, jako například Pal a porcelánka v Klášterci nad Ohří.¹⁰ Dle sdělení vedení této organizační jednotky byl zde ukončen výkon trestu odsouzených žen v roce 1990 v rámci Amnestie tehdejšího prezidenta Václava Havla.

Jednou ze dvou současných ženských věznic je věznice Opava, ve které také vykonávají trest muži a je dělená na objekty „Olomoucká“ a „Krnovská“. V 60. letech 20. století započala etapa užší specializace na výkon trestu odnětí svobody a diferenciaci na jednotlivé kategorie. V objektu Olomoucká vznikla III. NVS pro odsouzené ženy. V 70. letech zde došlo ke zřízení ústavní školy a v roce 1976 zde vznikl samostatný specializovaný výkon trestu odsouzených žen blízkých věku mladistvých takzvané „mladé dospělé“. V 80. letech bylo v objektu Olomoucká zřízeno Školské vzdělávací středisko u odsouzených žen, které ve spolupráci se SOU Opava, organizovalo učební obor „šička prádla“ a další odborné a kvalifikační kurzy pro další odsouzené ženy. V tomto období byl dále ve věznici Opava zřízen nový specializovaný výkon trestu pro odsouzené ženy s psychopatickými poruchami, který byl koncipován jako samostatné oddělení s oficiálním názvem „Středisko zvláštní léčebně preventivní péče“. Velká amnestie v 90. letech nezměnila počty odsouzených ženské věznice Opava nijak výrazně, protože zde byla umístěna nejtěžší kategorie odsouzených žen. K 1. 7. 1999 zde bylo otevřeno oddělení pro léčbu závislostí odsouzených žen na alkoholu, drogách a také patologickém hráčství. Kapacita oddělení čítala 30 odsouzených. V 1. pololetí roku 2003 bylo ve zdejší věznici vybudováno výstupní oddělení pro odsouzené ženy s dlouhými tresty, které jim pomáhá

---

⁹ KALÁBOVÁ, K., KALÁB, V. *Historie zemské donucovací pracovny a věznice pro ženy v Pardubicích*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006. str. 26-42

¹⁰ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-vsehrdy-96/informacni-servis-1635/historie-765/>

s přípravou na propuštění na svobodu. V dubnu 2006 se specializované činnosti s odsouzenými rozšířily o oddělení odsouzených žen s psychopatickými poruchami.¹¹

V současné době jsou v provozu ještě dvě oddělení pro výkon trestu odnětí svobody ve Vazební věznici České Budějovice a ve Vazební věznici Teplice, kde jsou umístěny odsouzené ženy zařazené v kategorii trvale pracovní nezařaditelných.

Na závěr je nutné se také zmínit o Věznici Velké Přílepy, která je součástí Vazební věznice Praha – Ruzyně. Tato samostatná ženská věznice byla otevřena v lednu 2012, jako reakce na přeplněnost věznic obecně, respektive přeplněnost jediné v té době ženské Věznice Světlá nad Sázavou, kde bylo v té době umístěno 800 odsouzených žen. Areál získala Vězeňská služba ČR bezplatným převodem od Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR. Nové oddělení pro výkon trestu odsouzených žen má kapacitu 151 odsouzených a jsou sem zařazovány ženy v režimu dozor a dohled.¹² Toto zařízení bylo uzavřeno z důvodu nedostatku odsouzených na jaře roku 2013 po vyhlášení částečné amnestie tehdejšími prezidentem Václavem Klausem. Z důvodu opětovného navýšení odsouzených žen ve stávajících věznicích plánuje současné generální ředitelství VS ČR, že tato věznice bude opět uvedena do provozu v únoru 2015 a budou sem přemístěny odsouzené ženy převážně z Věznice Světlá nad Sázavou.

1.3 Historie a současnost Věznice Světlá nad Sázavou

K základnímu kameni vzniku ženské věznice na Českomoravské vysočině, respektive ve městě Světlá nad Sázavou bylo vytipování zdejšího objektu školy v přírodě, který byl postaven v roce 1987 a do roku 1999 sloužil jako škola v přírodě Školského úřadu Teplice. Tento objekt resortu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se mohl dle záměru tehdejších poslanců stát utečeneckým táborem. Tuto možnost však kategoricky odmítli tehdejší představitelé města se svými občany sepsanou peticí. Dle získaných informací od přímých aktérů tehdejších událostí se zde naskývala ještě další možnost využití tohoto zařízení, které měl iniciovat tehdejší poslanec za ČSSD Michal Kraus. Jednalo se o návrh, že by v bývalé škole v přírodě mohla vzniknout věznice. Koncem ledna 2000 po vzájemné dohodě generální ředitelky VS ČR Mgr. Kamily Meclové a PaedDr. Plchoty za výše

---

¹¹ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/informacni-servis-1604/historie-528/>

¹² Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/bylo-otevreno-nove-vezenske-zarizeni>

uvedené ministerstvo započalo jednání o možném vzniku věznice pro ženy ve Světlé nad Sázavou. S touto variantou souhlasilo i vedení města, které vydalo svůj souhlas poměrně brzy, a to dne 16. 2. 2000, čímž došlo ke shodě všech zúčastněných stran. Nařízením ministra spravedlnosti č. 3/2000, které vešlo v účinnost dne 1. 3. 2000, byla následně zřízena v tomto areálu samostatná ženská věznice. První ředitelkou věznice se stala vrchní rada, plk. PhDr. Zuzana Kalivodová, které se budu věnovat v další části. Na základě rozhodnutí gremiální porady generálního ředitelství VS ČR, ze dne 31. 5. 2000 se měla ve Věznici Světlá nad Sázavou zřídit oddělení pro odsouzené ženy s dozorem, s ostrahou, pro mladistvé odsouzené ženy a v neposlední řadě na tuto dobu progresivní specializované oddělení pro odsouzené matky s nezletilými dětmi ve věznici s dohledem, dozorem a ostrahou, které bylo otevřeno v roce 2004. V počáteční fázi věznice zde bylo zřízeno oddělení s dozorem pro odsouzené muže, kteří zajišťovali stavební práce při přestavbě věznice. Areál věznice prošel v letech 2000 až 2006 rozsáhlou rekonstrukcí. V první etapě ukončené v září 2004 došlo k navýšení kapacity z 200 na 550 míst pro odsouzené ženy. Náklady na tuto část rekonstrukce činily 220 milionů Kč. Rekonstrukce byla zaměřena zejména na realizaci střešních nástaveb, vybudování nového stravovacího provozu a ohradní zdi.¹³ V počáteční fázi bylo pro nově nastoupivší vězeňský personál hlavním úkolem skloubit ostrahovou profilaci věznice s velmi civilním netradičním prostředím věznice, v souladu s nezbytnými ostrahovými prvky. V tomto duchu byla nasnadě myšlenka vybudovat v areálu bývalé školy v přírodě věznici srovnatelnou s úrovní běžnou ve vyspělých zemích, která současně nenaruší charakter prostředí.¹⁴

Přemísťování odsouzených žen z Věznice Pardubice do Věznice Světlá nad Sázavou započalo listopadem 2000 a bylo ukončeno 6. května 2004, kdy byla vypravena poslední eskorta odsouzených žen z této organizační jednotky.¹⁵

V roce 2005 došlo ke změně ve vedení věznice, kdy ředitelku PhDr. Zuzanu Kalivodovou nahradila ve funkci bývalá generální ředitelka VS ČR vrchní rada, plk. Mgr. Kamila Meclová. Popisu této osoby se budu věnovat níže.

V roce 2006 byla dokončena přestavba věznice a následně v tomto období byla rozšířena profilace věznice o zvýšenou ostrahu odsouzených žen, což také přineslo změnu v systému

---

¹³ Výroční zpráva o činnosti za rok 2009, Věznice Světlá nad Sázavou.

¹⁴ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-15]. Dostupný z WWW: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2000/CV02_2000zm.pdf

¹⁵ KALÁBOVÁ, K., KALÁB, V. *Historie zemské donucovací pracovny a věznice pro ženy v Pardubicích*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006. str. 42

práce všech oddělení. V tomto období již plně fungovaly dokončené ubytovny odsouzených, včetně nových půdních vestaveb. Dále zde již bylo v provozu moderní zdravotní středisko věznice, školské vzdělávací středisko a v neposlední řadě pracovní dílny pro zaměstnávání odsouzených. Část odsouzených žen, které splňovaly podmínky pro zaměstnávání mimo areál věznice, již vykonávaly práci pro potravinářskou firmu Lion Products Pelhřimov. V tomto roce byla také za plného provozu dokončena významná investiční akce „Vnější a vnitřní signálně zabezpečovací prostředky“. Výsledkem tohoto počínu byla skutečnost, že se Věznice Světlá nad Sázavou stala nejmoderněji zabezpečenou věznicí v České republice, čímž se vyrovnala věznicím třetího tisíciletí, splňujícím evropské standardy.¹⁶

V období let 2007 – 2009 se chod věznice stabilizoval ve smyslu stavebního a bezpečnostního. Toto období se neslo v krédu českého vězeňství, kdy jen v bezpečných věznicích lze realizovat kvalitní programy zacházení s odsouzenými a tak naplňovat účel trestu odnětí svobody.¹⁷

V roce 2007 také nabývá účinnost zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který má za následek odchod několika zkušených déle sloužících příslušníků, kteří jsou následně nahrazeni nově příchozími adepty. Již v tuto dobu je poprvé zaznamenána přeplněnost věznic obecně, a Věznice Světlá nad Sázavou na tom není jinak.

Rok 2009 se i v této organizační jednotce nese v duchu pokračující ekonomické krize, která má za následek omezení zaměstnávání odsouzených osob u soukromých firem, což celkově vyplývá ze situace na trhu práce. Věznice na tento celospolečenský problém pružně reaguje a dočasně mění prostory pro zaměstnávání odsouzených na ubytovnu, čímž bylo zřízeno dalších 60 ubytovacích míst, což bylo velké pozitivum vzhledem k přeplněnosti věznice. Dalším progresivním krokem věznice v administrativní oblasti bylo zavedení elektronického objednávání stravy a zavedení datových stránek. V tomto období se však nepodařilo realizovat stabilizaci zdravotnického personálu, zejména na pozici lékařů, s čímž se ale i dlouhodobě potýkala vězeňská služba, jako celek.¹⁸

V roce 2010 došlo k další změně na postu ředitelky věznice, kdy Mgr. Kamilu Meclovou, která v lednu tohoto roku odešla do důchodu, nahradila vrchní rada, plk. Mgr. Gabriela

---

¹⁶ Výroční zpráva o činnosti za rok 2006 Věznice Světlá nad Sázavou.

¹⁷ Výroční zpráva o činnosti za rok 2007 Věznice Světlá nad Sázavou.

¹⁸ Výroční zpráva o činnosti za rok 2009 Věznice Světlá nad Sázavou.

Slováková. Nová ředitelka ihned na počátku své kariéry ředitelky věznice byla zvolena do předsednictva Mezinárodní asociace vězeňských a nápravných systémů (ICPA)¹⁹. Tímto oprávněným oceněním zviditelnila ředitelka Slováková věznici daleko za hranicemi republiky. Na sklonku tohoto roku se podařilo věznici zprostředkovat zaměstnání pro odsouzené ve společnosti Jipocar Obaly, s.r.o. v logistickém centru D1- Jihlava.²⁰

V následujících letech se věznice dále aktivně prezentovala směrem k veřejnosti, kdy současná ředitelka Gabriela Slováková posunula vstřícný přístup jejich předchůdkyň směrem k médiím o další stupeň výše. Tímto byl i nadále velký zájem sdělovacích prostředků o dění za zdmi věznice. Prostory věznice navštívili mnozí důležití představitelé státu. V pravidelném sledu došlo k mnoha vystoupením umělců v prostorách věznice, které byly nejenom pro odsouzené ženy, ale v některých případech i pro jejich umístěné děti. Dále zde bylo uspořádáno několik výstav z činnosti odsouzených. V rámci komponovaného programu odsouzené nacvičily některá vystoupení určená, jak pro dospělé, tak pro děti, se kterými vystupovaly nejen ve věznicích, ale i v civilních zařízeních. V toto období také proběhl nespočet oboustranných návštěv spřátelených věznic, ať již na západ, nebo na východ naší republiky.

Rok 2012 byl ve znamení oslav 10. výročí vzniku jediného specializovaného oddělení pro matky s dětmi v ČR. Oslava tohoto výročí byla pojata velkolepě a zabrala mnoho času a úsilí, které vyvrcholilo galaprogramem, za účasti široké veřejnosti a významných osobností. V tomto roce také došlo k další výměně na postu ředitelky věznice, kdy dne 27. června nahradila plk. PhDr. Gabrielu Slovákovou Ph.D. ve funkci ředitelky věznice vrchní rada plk. Mgr. Iva Prachařová, která do té doby působila ve Věznici Pardubice. Plk. PhDr. Gabriela Slováková Ph.D. nastoupila na mateřskou dovolenou.²¹ Tento rok byl v historii věznice bezesporu bohatý na významné události. V září téhož roku byly slavnostně otevřeny nové ubytovací prostory pro dalších 80 odsouzených žen. Tímto se současná kapacita věznice navýšila z 660 na 740 ubytovacích míst. V této době se ve zdejší věznici z důvodu přeplněnosti nacházelo 820 odsouzených žen. Investiční akce na zřízení dalších půdních vestaveb trvala 120 dnů, byla ukončena v červenci, celkové náklady činily zhruba

---

¹⁹ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/vezenska-sluzba-cr-je-v-predsednictvu-icpa-7958>

²⁰ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/?dokumenty=9>

²¹ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/?dokumenty=4>

13,2 milionu korun a byla plně hrazena z kapitálových prostředků Vězeňské služby ČR.²² Ve shodném měsíci byl ve věznici ve zrekonstruovaných prostorách otevřen ve spolupráci se Střední školou obchodu a služeb Jihlava tříletý denní obor kuchař, číšník, do kterého se přihlásilo 21 odsouzených. Na této akci také participoval kraj Vysočina, který vybavil třídu výpočetní technikou.²³

Začátek roku 2013 byl nejenom pro věznici Světlá nad Sázavou ve znamení vyhlášení částečné amnestie tehdejším prezidentem Václavem Klausem. Tento kontraverzní počin prezidenta měl za následek, že musely být ve věznici posíleny počty zaměstnanců, kteří amnestii ve věznici zajišťovali. Propouštěcí maraton trval pět dnů a počet odsouzených žen klesl z počtu 760 na 458 odsouzených. Pokud pomineme smysl této amnestie, můžeme říci, že pro vězeňskou službu byla darem z nebes. Pomohla celé organizaci se znovu hluboce nadýchnout z předešlé neúnosné přeplněnosti jednotlivých organizačních jednotek. Jinak tomu nebylo ani ve Světlé nad Sázavou. Z nižšího počtu odsouzených a z ušetřených prostředků se realizovalo několik důležitých oprav na ubytovnách odsouzených, jako například rekonstrukce koupelen a toalet, čemuž vzaly za povděk i samy odsouzené ženy.

Na počátku roku 2014 se do své funkce ředitelky věznice vrátila po roce a půl plk. PhDr. Gabriela Slováková, Ph.D. V její nepřítomnosti věznice pokračovala v dlouhodobě nastaveném trendu. Ovšem po jejím návratu se opět rozeběhl bezpočet významných akcí, ať již se jedná o charitativní akce věznice směrem k veřejnosti, nebo organizace zajímavých besed, koncertů pro odsouzené, nebo slavnostní otevření nově vybudované vězeňské kaple za účasti mnoha významných osobností společenského, duchovního a kulturního života z celé ČR. V současné době se pod vedením ředitelky Slovákové opět rozběhla mezinárodní spolupráce se spřátelenými vězeňskými zařízeními za hranicemi ČR, při které probíhají oboustranné návštěvy. Ředitelka i nadále propaguje české vězeňství, potažmo i Věznici Světlá nad Sázavou při jejích zahraničních cestách, vzhledem k jejímu členství v několika mezinárodních organizacích. Dále se budu věnovat níže.

---

²² Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-novych-ubytoven-pro-odsouzene-zeny>

²³ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-noveho-ucebniho-oboru>

1.3.1 Významné osobnosti ve vedení věznice

První ředitelkou Věznice Světlá nad Sázavou byla v období 2000 – 2005 vrchní rada, plk. PhDr. Zuzana Kalivodová. Toho času současná ředitelka Věznice Kuřim nastoupila do resortu vězeňství v roce 1990. V průběhu deseti let prošla několika organizačními složkami VS ČR. Svoji dlouholetou kariéru započala jako psycholog ve Vazební věznici Brno, v letech 1992 až 1996 působila jako odborná učitelka psychologie v Institutu vzdělávání VS ČR. Před nástupem do Věznice Světlá nad Sázavou působila 4 roky ve věznici Kuřim ve funkci psychologa.²⁴ Tedy tato odbornice resortu stála u zrodu výše uvedené ženské věznice. Vytvořila první stabilizovaný tým zaměstnanců, přijímala první odsouzené, pro něž zajistila moderní programy zacházení, ze kterých je vycházeno i v současnosti. Během jejího působení byla již za plného provozu provedena rozsáhlá stavební rekonstrukce areálu, díky níž vzniklo vězeňské zařízení na evropské úrovni. Pod jejím vedením byl vytvořen ojedinělý projekt specializovaného oddělení pro odsouzené matky s dětmi, kdy v té době nastavená metodika tohoto oddělení je využívána dodnes. Zde je nutné uvést, že první ředitelka PhDr. Zuzana Kalivodová navázala dobrou spolupráci s městem Světlá nad Sázavou, okresním soudem a firmami, které zaměstnávají odsouzené. V neposlední řadě se zasloužila o vznik a rozvoj mezinárodní spolupráce.²⁵

Druhou ředitelkou Věznice Světlá nad Sázavou se v období 2005 – 2010 stala vrchní rada, plk. Mgr. Kamila Meclová. K profesnímu životu této významné osobnosti vězeňství obecně lze uvést, že po studiu psychologie pracovala v Kojeneckém ústavu, roku 1973 absolvovala na Univerzitě Karlově obor psychologie, poté pracovala jako kurátorka pro romskou problematiku při ONV Kladno. Od roku 1976 působí ve vězeňství – od roku 1990 jako psychologka, poté 5 let jako ředitelka věznice pro ženy v Pardubicích. Od roku 1995 pracovala jako I. náměstkyně generálního ředitele Vězeňské služby, v lednu 2000 se sama stala generální ředitelkou Vězeňské služby. V roce 2003 byla Mgr. Meclová oceněna u příležitosti zasedání Mezinárodní asociace vězeňských a nápravných systémů (ICPA) v Miami, kde obdržela hlavní ocenění za celoživotní přínos resortu vězeňství. Ve funkci generální ředitelky skončila v roce 2005 po odvolání tehdejšími ministrem spravedlnosti Němcem a v květnu 2005 nastoupila jako ředitelka do Věznice Světlá nad Sázavou.²⁶ Zde

---

²⁴Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupný z WWW:

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2000/CV02_2000zm.pdf

²⁵ *Věznice Světlá nad Sázavou...začít znovu!*, VS ČR, Světlá nad Sázavou 2010., str. 6

²⁶ Meclová Kamila. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupný z WWW:

http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/meclova_kamila_1.pdf

navázala na úspěšnou činnost předchozí ředitelky, jak ve vztahu k odsouzeným a jejich programům zacházení, tak k zaměstnancům věznice a jejich profesnímu rozvoji. Dále pokračovala v nastavené cestě ve zlepšování prostředí věznice, za dodržení nejmodernějších bezpečnostních prostředků a zařízení, které slouží k přiblížení evropského standardu vězeňství. V tomto duchu byla v roce 2006 dokončena realizace signálně zabezpečovacích prostředků a tím dovršena přestavba věznice. Ředitelka Meclová dále pokračovala v usilovném rozvoji mezinárodní spolupráce a dále prohlubovala život věznice v regionu, kdy tato instituce vystupovala, jako stálý a nepostradatelný člen společnosti. Dále dokázala využít schopností zaměstnanců a dovedností odsouzených k obecně prospěšným účelům. Za jejího působení zahájila věznice v rámci programu prevence kriminality pásmo výchovných představení pro žáky základních a středních škol, které se dodnes setkává s pozitivním ohlasem. Na zasloužený odpočinek odešla Mgr. Meclová v lednu 2010.²⁷

Současná ředitelka vrchní rada, plk. PhDr. Gabriela Slováková Ph.D., nastoupila do funkce ředitelky Věznice Světlá nad Sázavou k 1. únoru 2010. Po svém jmenování převzala pomyslné žezlo po své matce, tedy první ředitelce PhDr. Zuzaně Kalivodové. Svoji kariéru u Vězeňské služby započala v roce 2003, kdy nastoupila na Institut vzdělávání VS ČR, jako učitel a výzkumný pracovník penologického oddělení, kde prováděla v tomto oboru výzkumy ve věznicích. Ve shodném roce se PhDr. Slováková stala členkou mezinárodních týmů v oblasti výzkumu a projektů ve vězeňství pod záštitou EU, RE a Masarykovy university. V roce 2006 nastoupila do funkce ředitelky kabinetu vnějších vztahů VS ČR, kde působila do roku 2010. V této funkci zodpovídala za vztahy s veřejností a měla též na starosti mezinárodní vztahy vězeňského resortu. V tomto období se stala PhDr. Slováková členkou MECR, což je Středoevropský kulatý stůl vězeňských služeb. V této pracovní skupině dodnes vykonává koordinátora. V roce 2010 byla zvolena do řídicího výboru Mezinárodní asociace vězeňských a nápravných systémů ICPA. Tato organizace sdružuje profesionály z vězeňských služeb, probace, dále neziskového sektoru v oblasti práce s odsouzenými. Mezinárodní společenství čítá přes 5000 členů z 80 zemí světa a zvolení PhDr. Slovákové do řídicího výboru je velkým oceněním její práce v resortu vězeňství. Jak již bylo výše uvedeno, ve shodném roce nastoupila do funkce ředitelky Věznice Světlá nad Sázavou. Ve své funkci pokračuje v trendu moderního přístupu k vězeňství. Díky svým bohatým zahraničním zkušenostem přináší nové trendy v oblasti zacházení s odsouzenými.

---

²⁷ *Věznice Světlá nad Sázavou...začít znovu!*, VS ČR, Světlá nad Sázavou 2010., str. 7

Dále podporuje aktivity a specifické programy, které jsou hlavně zaměřeny na odsouzené ženy. Za jejího působení došlo k přeplnění věznice, k čemu ředitelka Slováková přistoupila aktivně a její manažerské vyjednávání na GR VS ČR přineslo pro zdejší organizační jednotku navýšení o více jak padesát tabulkových míst. Svým nastaveným trendem dále rozvíjí spolupráci s mnoha neziskovými organizacemi zaměřenými na pomoc odsouzeným a jejich reintegraci do společnosti (Lexus, Sananim, Podané ruce, Armáda Spásy, Mezinárodní společenství). Ředitelka v neposlední řadě podporuje účast odsouzených na charitativních projektech (výroba obvazů, čepičky pro novorozence, loutky pro dětské domovy, akce ponožkový pes pro podporu výcviku asistenčních psů), které pomáhají potřebným a pozitivně propagují věznici směrem k široké veřejnosti. Za současného působení ředitelky Slovákové se podařilo realizovat rekonstrukce půdních vestaveb, kde nově vznikly ubytovny odsouzených a také učebna a tělocvična pro nově vzniklý tříletý učební obor kuchař- číšník, což bude popsáno níže. Současná ředitelka PhDr. Slováková své bohaté mezinárodní zkušenosti uplatňuje v praxi a možné budoucí vize přeměňuje v konkrétní plány. S tímto koresponduje již schválený plán s firmou Lion Products Humpolec (potravinářská výroba), která začne v letošním roce budovat v přílehlé střežené zóně vedle zdejší věznice halu pracoviště pro zaměstnávání odsouzených, která bude průchozím koridorem spojena přímo z věznicí. Tento ojedinělý projekt opět zvýší prestiž Věznice Světlá nad Sázavou. Závěrem lze říci, že PhDr. Slováková prostřednictvím věznice participuje na evropských projektech. Ve svém oboru je mezinárodně uznávaným expertem na problematiku výkonu trestu odsouzených žen a výkonu trestu matek s nezletilými dětmi.

1.4 Dílčí závěr

V první části této kapitoly jsem se zaměřil na historii trestu a druhy vězeňských zařízení, které se měnily v průběhu staletí, vždy pro potřeby vládnoucích vrstev společnosti. Mým záměrem bylo poukázat na rozdílné přístupy k trestu jako takovému v časovém horizontu staletí po současnost, kdy byly vždy důležité objekty věznic, jako opatření z důvodu ochrany většinové společnosti před pachateli trestné činnosti, věznění kvůli rase, nebo rozdílnému politickému názoru. V průběhu vývoje společnosti se tato ochrana vztahuje již pouze k pachatelům trestné činnosti v souladu s platnou legislativou ČR.

Další částí jsem se snažil popsat historii výkonu trestu odsouzených žen u nás. Podle mého názoru je toto téma pro většinovou veřejnost vždy zajímavé a jiskřivé, ve vztahu k ženě, jako k matce, manželce, milence, která je v celkové vězeňské populaci v menšině.

Primární částí této kapitoly je historie a současnost jediné ženské Věznice Světlá nad Sázavou. V této části jsem se pokusil popsat co nejpodrobněji historii a dále současnost za použití vlastních postřehů a zkušeností z mého působení v této organizační jednotce.

2 PROBLEMATIKA SOUČASNÉHO VĚZEŇSTVÍ

Problematika současného vězeňství se kontinuálně odráží od problémů současné společnosti v České republice. Vězeňská služba je dlouhodobě na chvostu ozbrojených složek, jak ve vnímání veřejnosti, tak při rozdělování finančních prostředků ze státního rozpočtu ČR. V neposlední řadě se ve Vězeňské službě odrážejí problémy se zvyšujícím recidivním jednáním pachatelů trestných činů, které se snaží svoji trestnou činnost páchat i za zdmi věznic. Největším současným problémem je průnik nepovolených předmětů do objektů věznic, kdy se primárně jedná o průnik omamných a psychotropních látek a mobilních telefonů. Tyto nepovolené komodity v nemalé míře ohrožují bezpečnost věznic, vězňů samotných a v první řadě bezpečnost vězeňského personálu. Vězeňská služba se dlouhodobě snaží čelit tomuto problému, což vyžaduje nemalé úsilí zaměstnanců věznic, ale hlavně velké množství finančních prostředků.

2.1 Profilace věznic

Vězeňská služba České republiky byla zřízena zákonem České národní rady č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážce České republiky, s účinností od 1. ledna 1993. Hospodáří s majetkem státu a je samostatnou účetní jednotkou. Spadá do gesce Ministerstva spravedlnosti České republiky a jejím nejvyšším orgánem je Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky. Organizace spravuje a střeží 35 vězeňských zařízení, z toho 10 vazebních věznic a 25 věznic, které se podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti člení do čtyř základních typů:

- s dohledem,
- s dozorem,
- s ostrahou,
- se zvýšenou ostrahou.

V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím není ohrožen účel výkonu trestu.²⁸ V Českých věznicích se ještě nacházejí specializovaná oddělení pro odsouzené se specifickými potřebami, vyžadující odborné zacházení. Typy specializovaných oddělení jsou rozděleny do následujících kategorií s danou specifikací:

- ochranná léčba (protitoxikomanická, sexuologická, protialkoholní, patologické hráčství) – zařazování odsouzených se závislostním chováním,

---

²⁸ České věznice. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2008

- duševní poruchy a poruchy chování (psychopati, závislí, mentálně retardovaní) – zařazování odsouzení s vrozenými, nebo získanými výše uvedenými poruchami,
- trvale pracovní nezařaditelní – na toto oddělení jsou zařazováni odsouzení starší 65 let, pokud nepožádají o zařazení do práce, dále odsouzení, kteří mají uznanou invaliditu, nebo odsouzení, jejichž zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení,
- matky s nezletilými dětmi – na toto oddělení mohou být umístěny matky s dětmi ve věku od jednoho do tří, výjimečně do čtyř let věku dítěte.

Od 1. ledna 2009 disponuje Vězeňská služba ČR zařízeními s názvem Zabezpečovací detence, která jsou určena jako ochranné opatření pro pachatele, jejichž duševní stav trvale či dočasně způsobuje, že se dopouštějí závažné trestné činnosti. Jedná se osoby vysoce nebezpečné, které závažnou trestnou činnost páchají kvůli svému duševnímu stavu, a běžná ochranná léčba není účinná. Tito odsouzení jsou umisťováni ve dvou takovýchto zařízeních, která jsou součástí Vazební věznice Brno a Věznice Opava s celkovou kapacitou 198 míst.

Nedílnou součástí Vězeňské služby je Akademie Vězeňské služby ČR se sídlem ve Stráži pod Ralskem. V tomto institutu dochází ke vzdělávání všech nových zaměstnanců vězeňské služby ve formě základní odborné přípravy. Dále zde také probíhají specializační kurzy pro déle sloužící zaměstnance za účelem zvýšení jejich kvalifikace a odbornosti v dané problematice vězeňství, která prochází neustálým vývojem a reflektuje tak na problémy společnosti.²⁹

Ve vztahu se stávajícími čtyřmi typy věznic (dohled, dozor, ostraha, zvýšená ostraha) došlo k záměru v roce 2013, kdy tehdejší úřednická vláda schválila návrh novely trestního zákoníku a zákona o výkonu trestu odnětí svobody, pracovní nazývaný také redukce typů věznic. Podle tehdejšího návrhu mělo dojít k redukci 4 typů věznic na 2 typy, a to na „věznice“ a „věznice se zvýšenou ostrahou“. Smyslem této úpravy mělo být zvýšení vnější a vnitřní bezpečnosti věznic, posílení prevence recidivy, dosažení úspornějšího využívání kapacity věznic i větší objektivitu při umisťování odsouzených. Tímto krokem by se také

---

²⁹ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupný z WWW: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/2013_11%20VSCR%20FOR%20WEB.pdf

měla zlepšit možnost v zaměstnávání odsouzených a celkově tak pomoci naplnit požadavky Evropských vězeňských pravidel.³⁰

V lednu 2014 byl tento návrh stažen novou ministryní spravedlnosti Helenou Válkovou s odůvodněním, že nebyly dostatečně zváženy důsledky navrhovaného systému rozdělování vězňů do výkonu trestu. Předmětem sporu v této věci je také to, kdo podle nové úpravy bude rozhodovat o přeřazení vězňů do jiného typu věznice. Současný stav v ČR je takový, že přeřazování je plně v kompetenci příslušných soudů a vězeňská služba poskytuje pouze doporučující stanovisko, což by se novelou zákona mělo změnit a tato pravomoc by měla přejít do kompetence věznic. Jako hlavní argument navrhovatelů novely je zatíženost soudů, kdy tato agenda není pro soudy zajímavá a zbytečně blokuje jednací síně, kde by mohly probíhat hlavní líčení.

Tato myšlenka na změnu profilace věznic byla součástí Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015. Od této myšlenky neupustil ani současný generální ředitel Vězeňské služby ČR Vrchní státní rada, plk. PhDr. Pavel Ondrášek, který tuto myšlenku zaimplementoval do materiálu s názvem „Východiska a záměry nové koncepce vězeňství v České republice“, publikované 30. července 2014. Současné vedení resortu se v tomto smyslu odvolává k odůvodnění Nálezu Ústavního soudu České republiky č. 8/1995 Sb., kde je model zavádějící dva kvalitativně odlišné typy věznic zpracován. Dle tohoto záměru by o typu věznice i nadále rozhodoval soud a vězeňská služba by rozhodovala o umístování odsouzených do jednotlivých oddělení. Navrhovaný model vychází ze čtyřstupňového systému zabezpečení: nízký, střední vysoký a nejvyšší stupeň. Přičemž nízký, střední a vysoký stupeň (dnešní dohled, dozor a ostraha) bude spadat do typu věznice a nejvyšší stupeň by připadl k typu věznice se zvýšenou ostrahou (dnešní zvýšená ostraha). Zde se dostáváme k pojmu „prostupná skupina vnitřní diferenciacie“ (dále jen PSVD), kam jsou odsouzení zařazováni vzhledem k jejich programu zacházení a dodržování stanoveného režimu. Dle této koncepce bude pro umístování odsouzených stěžejní zhodnocení míry rizik a plnění programu zacházení, respektive zařazení do PSVD. Tomuto tématu se budu podrobněji věnovat v kapitole č. 3.³¹

---

³⁰ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupný z WWW:

<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/redukce-typu-veznici-se-blizi>

³¹ Východiska a záměry nové koncepce vězeňství v České republice 2014, Vězeňská služba České republiky Generální ředitelství, Č j: VS 22/009/002/2014-50/KGR/000

Pokud se dle výše uvedených záměru podaří změnit profilaci věznic, ukáže jenom čas, zda tento krok v prostředí českých věznic napomůže k úspoře finančních prostředků a zefektivnění chodu vězeňské služby, kdy by se tato organizace zařadila k západoevropským zemím, kde je tento model dlouhodobě využíván. K tomuto kroku je ale zapotřebí nově proškolit vězeňský personál ve smyslu osvojení si metod hodnocení rizik a potřeb odsouzených.

2.2 Průnik omamných a psychotropních látek do věznic

Omamné a psychotropní látky zkráceně nazývané jako droga, je dle znění zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, jakákoliv přírodní nebo syntetická látka, která po vpravení do živého organismu mění jednu nebo více psychických či tělesných funkcí. V pojetí závislosti se jedná o látku, která je schopna navodit změnu vědomí, nebo ji nějak kvalitativně či kvantitativně změnit. Z historie je patrné, že užívání návykových látek, které navozují změnu vědomí, je staré jako lidstvo samo, kdy nejstarším dochovaným svědectvím jsou šamanské rituály. V průběhu staletí se tyto užívané látky měnily od užívání psychedelických látek, které lze také nazvat jako halucinogeny, které byly méně nebezpečné látky na přírodní bázi. Ve 20. století došlo k podstatným změnám ve složení drog, kdy se k látkám na přírodní bázi přidaly návykové látky na bázi syntetických drog.³²

Dělení návykových látek:

- Látky budivé (stimulancia, např. amfetaminy, kokain, kofein)
- Látky tlumivé (např. alkohol, opioidy)
- Látky halucinogenní (např. kanabinoidy, LSD).³³

„Historie odborného zkoumání drogové problematiky ve vězeňství v České republice začíná v 60. letech 20. století. Pokračuje i po roce 1989, kdy se vězni snaží vedle zneužívání léčiv získat klasické drogy: pervitin, heroin, halucinogenní látky atd. Stoupá korupční tlak na vstupující osoby včetně personálu. Těchto aktivit se ujímají nejen jednotlivci, ale i organizované skupiny. Obchod s drogami je, stejně jako v minulosti, jednou z hlavních součástí černého obchodu mezi vězni.“³⁴

---

³² TKÁČ, J. *Adiktologie*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011 s. 5

³³ TKÁČ, J. *Adiktologie*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011 s. 12

³⁴ MIOVSKÝ, M.; SPIRIG, H; HAVLÍČKOVÁ, M. *Vězeňství a nelegální drogy: Sborník textů z oblasti užívání nelegálních návykových látek ve věznicích*. Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. 2003. ISBN 80-86734-03-X. str. 11

Nebezpečí doprovázející zvýšený výskyt drog a drogově závislých vězňů ve věznicích si vězeňští pracovníci uvědomili relativně brzy a proto ještě předtím, než se drogové závislosti staly jedním z prioritních vězeňských problémů, navázali na zkušenosti a poznatky z výzkumů drogových závislostí u vězňů z let sedmdesátých. Z těchto poznatků byl následně vypracován soubor protidrogových opatření, jak pro výkon vazby, tak i pro výkon trestu odnětí svobody v následujících bodech:

- 1) maximálně bránit průniku omamných a psychotropních látek do vězeňských objektů a maximálně eliminovat jejich užívání vězni,
- 2) vytvořit funkční systém zacházení s drogově závislými osobami, které toho času vykonávají trest odnětí svobody v českých věznicích. Tento systém by měl především motivovat drogově závislé vězně k uvědomělému zbavení se závislosti na drogách,
- 3) rozvinout systém prevence, který by v průběhu výkonu trestu odnětí svobody bránil infikování vězňů (dosud drogy neužívající) drogovou závislostí.

K výše uvedeným bodům a stále narůstající komunitou drogově závislých vězňů byl dále přijat vězeňskou službou Soubor protidrogových opatření pro léta 1994 až 1997. Zde byla tato opatření rozdělena do tří oblastí a) redukce nabídky, b) primární prevence, c) sekundární a terciální prevence. V dalším období se k těmto vytyčeným cílům přidal úkol zásadního významu a to, provést přípravu odborně zdatného vězeňského personálu, schopného zvládat drogovou problematiku.³⁵

Problematika drogově závislých vězňů, průniku drog do věznic a jejich následné zneužití je i nadále monitorována. V uplynulých letech bylo v českých věznicích umístěno něco přes 10 tisíc drogově závislých vězňů. Toto číslo ve vztahu k posledním uvedeným stavům odsouzených cca. 19 000 vězňů ukazuje, že zastoupení uživatelů drog ve vězeňské populaci je výrazně vyšší, než v populaci obecné. Dále lze předpokládat, že velké procento osob z populace takzvaných problémových uživatelů drog, má nějakou zkušenost s uvězněním. Z tohoto vyplývá, že jsou věznice dlouhodobě konfrontovány s fenoménem užívání drog.³⁶

---

³⁵ MAREŠOVÁ, A.; SOCHŮREK, J.; VÁLKOVÁ, J. *Drogová problematika ve věznicích ČR a některých zahraničních věznicích*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 122 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-860-0884-3. str. 4

³⁶ *České vězeňství*. Praha: VS ČR, č. 3/2011, ISSN 1213-9297. str. 14

Současná právní úprava vězněným osobám explicitně zakazuje vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, proto je konzumace návykových látek ve vězení kázeňským přestupkem a velice pravděpodobně i trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí. V tomto případě záleží na konkrétním posouzení případu konkrétním soudem.³⁷

K výše uvedenému lze dále uvést, že průnik omamných a psychotropních látek do věznic se řídí v systému poptávky a možné nabídky popsané zakázané komodity, která se ve věznicích nevyskytuje, ale musí být do těchto prostor pronesena, dodána, propašována, přehozena. Systém zabezpečení věznic je na vysoké úrovni, ale branami věznic ročně projde nepřehledné množství osob. Zde se jedná o odsouzené eskortované na a z vnějších pracovišť, zaměstnance věznic a v neposlední řadě se jedná o civilní osoby, které vstupují do věznic (návštěvy odsouzených, zaměstnanci externích a dodavatelských firem). V neposlední řadě se jedná o dodávaný materiál do věznic, ve kterém mohou být tyto látky ukryty. Zde se jedná o materiál určený k zaměstnávání vězněných osob, dále materiál určený k provozu věznic, například potraviny, a také doručené zásilky odsouzeným, jako je běžná korespondence a nárokové balíky. Zde musí být zaměstnanci vězeňské služby nadměru obezřetní, protože vynalézavost vězněných osob, jejich příbuzných a osob účelově účastněných nezná mezí. Možnosti úkrytů se stále vyvíjí a zdokonalují. Vězeňská služba tyto způsoby dlouhodobě monitoruje a věznice si operativně navzájem předávají poznatky v dané problematice. Je zde však nutné a zároveň smutné konstatování, že i mezi zaměstnanci věznic se najdou lidé, kteří podlehnou vidině rychlého výdělku, nebo je k tomu vede jiná životní situace a sami tyto nepovolené látky mohou do věznic pronášet. Toto se však děje spíše ojediněle a Vězeňská služba, potažmo v současné době Generální inspekce bezpečnostních sborů má své kontrolní mechanismy a snaží se těmto selháním zaměstnanců předcházet.

Pro odsouzené má droga v prostorách věznic svá specifika a zvláštnosti. Na rozdíl od života mimo věznic zde má tato komodita ještě další rozměr, je používána k překonání každodenních problémů, ale je také univerzálním platidlem ve věznicích, výrazem životního standardu a prestiže mezi odsouzenými. Pokud již odsouzený nemá zkušenosti s drogou před nástupem do výkonu trestu, tak v tomto prostředí, které je jistě velmi zátěžové na lidské hodnoty, je jeho svedení na cestu užívání drog o mnoho snadnější. Z možných

---

³⁷ *České vězeňství*. Praha: VS ČR, č. 3/2011, ISSN 1213-9297. str. 15

faktorů, které ve věznicích napomáhají k užívání drog, lze uvést deprimující prostředí, nuda, úzkost, snahu zbavit se problémů, zařazení do kolektivu a také obstat v komunitě vězňů.³⁸

Vězeňská služba se k drogové problematice ve věznicích od počátku staví aktivně. V první fázi, kterou lze nazvat preventivní, zřídila ve věznicích bezdrogové zóny, kterým se budou samostatně věnovat v následující kapitole. Dále se jedná o systematické testování obviněných a odsouzených na přítomnost návykových látek, nebo jejich metabolitů, včetně alkoholu v těle. Tento systém se nazývá Screening a jedním z důvodů jeho provádění je ověřování dodržování zákazu konzumace návykových látek a alkoholu. Testování však není zdaleka prováděno jen z represivních důvodů. Výsledky testování jsou dále využívány k hodnocení zastoupení uživatelů drog ve vězeňské populaci a jejich dodržování, nebo porušování pravidel léčby.³⁹ I v tomto případě je počet testovaných odsouzených úměrně závislý na finančních prostředcích vězeňské služby, potažmo samotných věznic. Z vlastní zkušenosti mohu uvést, že testování vytypovaných nebo náhodně vybraných odsouzených je prováděno vždy s rozvahou, protože finančních prostředků pro tyto účely je poskrovnu.

V represivní části se vězeňská služba snaží zamezit průniku drog do věznic prováděnými prohlídkami na vstupu do věznic. Zde dochází ke kontrole vstupujících zaměstnanců, civilních osob, odsouzených a zavazadel pomocí detekčních rámců a RTG zařízení. Při detekci bezpečnostních prvků, nebo při podezření osob vcházejících do prostoru věznic může být nařízena důkladná osobní prohlídka za dodržení stanovených pravidel. Dále dochází ke kontrole vozidel a nákladů, které mají za stanovených podmínek povolený vjezd do areálu věznic. Prohlídky prostor věznic, ubytoven a věcí odsouzených jsou prováděny v nepravidelných intervalech. Zde se vězeňská služba systematicky zaměřuje na prostory a odsouzené, které byly účastny návštěv rodinných příslušníků a také advokátů. Tyto osoby jsou v problematice průniku drog do věznic zařazeny do jedné z rizikových skupin. Ze získaných zkušeností a zjištěných poznatků ve vztahu k průniku drog do věznic, je prokázáno, že drogy jsou do věznic také vnášeny v tělních dutinách příchozích osob (odsouzení, rodinní příslušníci atd.). Další možnou cestou průniku drog do věznic je přehazování různých předmětů například tenisových míčků naplněných drogou přes oplocení věznic, směrem k vycházkovým dvorům odsouzených. Tento způsob přepravy

---

³⁸ MAREŠOVÁ, A.; SOCHŮREK, J.; VÁLKOVÁ, J. *Drogová problematika ve věznicích ČR a některých zahraničních věznicích*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 122 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-860-0884-3. str. 27

³⁹ *České vězeňství*. Praha: VS ČR, č. 3/2011, ISSN 1213-9297. str. 15

drog nejvíce zatěžuje věznice, které jsou v městských zástavbách, nebo v centru měst. Zde vězeňská služba vždy přistupuje k opatření, kdy jsou tyto rizikové prostory prohlédnuty dříve, než jsou do nich vpuštěni odsouzení. Nedílnou součástí a nepostradatelnými pomocníky v boji proti průniku drog do věznic jsou drogoví psi a jejich psovodi, kteří jsou vysoce hodnoceni i v konkurenci jiných bezpečnostních sborů. V současné době nejsou drogoví psi v každé organizační jednotce, jedná se asi o třetinu věznic, ale jsou systematicky využíváni ve všech věznicích za účelem snížení rizik výskytu drog ve věznicích.

2.3 Problematika mobilních telefonů v českých věznicích

Problematika mobilních telefonů v českých věznicích úměrně koresponduje s problematikou omamných a návykových látek ve věznicích. Zde je nutné uvést, že na rozdíl od užívání návykových látek, které odsouzeným zákon výslovně zakazuje, tak telefonování odsouzeným je ze zákonných norem umožněno, takže odsouzení nejsou v tomto směru kráceni na právech. Toto právo vězňených osob je ustanoveno v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody o změně některých souvisejících zákonů, HLAVA II, Práva odsouzených, Díl 2, § 18 – Užívání telefonu:

- 1) Odsouzený má právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem věznice; přitom může použít pouze telefon určený pro tento účel. Toto právo odsouzeného lze omezit pouze v odůvodněných případech, zejména je-li to nutné k ochraně bezpečnosti nebo práv jiných osob.
- 2) Odsouzený má právo na použití telefonu v době vymezené vnitřním řádem věznice ke kontaktu se svým obhájcem nebo advokátem, který odsouzeného zastupuje v jiné věci.
- 3) V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze odsouzenému povolit použití telefonu ke kontaktu s jinou osobou, než jsou osoby uvedené v odstavcích 1 a 2.
- 4) Náklady spojené s použitím telefonu hradí odsouzený.
- 5) Nejde-li o telefonáty s osobou uvedenou v § 17 odst. 3 (obhájce, advokát, státní orgány ČR, diplomatická mise, konzulární úřad cizího státu, mezinárodní organizace) nebo § 61 odst. 9 (obce s rozšířenou působností zařazené do obecního úřadu pověřeného zajišťováním sociálněprávní ochrany dětí), je Vězeňská služba

oprávněna se seznamovat formou odposlechu s telefonáty uvedenými v odstavcích 1 a 3 a pořizovat jejich záznam.⁴⁰

Tato zákonná úprava však některým vězněným osobám nevyhovuje, z důvodu výše uvedené prováděné kontroly jejich soukromých telefonních hovorů. Je patrné, za jakým účelem tedy proudí do věznic mobilní telefony. Dá se říci, že jsou prostředkem k dalšímu latentnímu páčání trestné činnosti, jak mimo, tak vně těchto organizačních jednotek. Současná právní úprava samotné držení či použití mobilního telefonu odsouzenými nijak neupravuje, takže takové jednání nelze kvalifikovat jako trestný čin, ale pouze jako kázeňský přestupek. Avšak v některých případech zjištění držení, nebo používání mobilního telefonu vězněnou osobou ve spojitosti s páčáním dalšího trestného činu, kdy je mobilní telefon jako prostředek k takovému páčání a je prokázána příprava či organizace, může být konkrétní věc řešena v trestním řízení.

Mobilní telefony se do věznic dostávají obdobnou cestou jako omamné a návykové látky. Děje se tak prostřednictvím návštěv, kdy jsou tyto telefony ukrývány v osobních věcech, nebo v potravinách, které jsou do věznic návštěvami přinášeny prostřednictvím nárokových balíků. Další cestou jsou opět tělní dutiny osob vstupujících do věznic, ať již se jedná o odsouzené, nebo civilní osoby. V neposlední řadě se opět jedná o zásobování pracovišť odsouzených a skladů věznic určených pro chod konkrétních organizačních jednotek. I v tomto případě může dojít k lidskému selhání některých zaměstnanců věznic, kteří svým přístupem sklouznou na cestu morálního selhání a svým nedovoleným jednáním se zařadí na stranu odsouzených osob. Při zjištění takového selhání nemají tito lidé v řadách ozbrojených sborů dále své místo a konkrétní věc následně řeší orgány činné v trestním řízení, potažmo Generální inspekce bezpečnostních sborů.

K problematice průniku mobilních telefonů do věznic nelze opomenout ani specifické podmínky, které panují v kriminální subkultuře, konkrétně v její hierarchii. Prestiž vězně zvyšuje v očích dalších vězněných osob i vlastnictví něčeho, co je zakázané, co ostatní nemají, nebo nemají prostředky, jak si to opatřit. Proto jsou mnohé telefony odsouzenými vlastněny za účelem dalšího obchodování, kdy jsou zapůjčovány ostatním za peníze, nebo jinou formu úplaty.⁴¹

---

⁴⁰ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 18

⁴¹ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. díl. Negativní jevy ve vězení*. Liberec: Technická univerzita v Liberci 2007. str. 23. ISBN 978-80-7372-205-0

Vězeňská služba dlouhodobě bojuje s tímto palčivým problémem, který není problémem pouze České republiky, ale jedná se o problém vězeňských zařízení po celém světě. I v tomto boji jsou na prvním místě finanční prostředky, které jsou do resortu vězeňství uvolňovány ze státního rozpočtu.

V roce 2006 byly v několika věznicích zkušebně nainstalovány rušičky mobilních telefonů. Rušičky měly fungovat na principu pokrytí signálu po celé věznici, nebo mohly být zaměřeny jen na konkrétní určený prostor. Tento zkušební provoz byl od počátku kritizován operátory tuzemských sítí ve smyslu, že tento postup rušení jejich sítí je nezákonný. Tato argumentace však nebyla hlavní příčinou ukončení tohoto finančně náročného projektu. Hlavním důvodem bylo zjištění, že i přes nainstalování rušiček do některých věznic, tato zařízení nefungují. Vězeňský personál byl v tomto ohledu postaven před fakt, kdy zaměstnanci věznic věřily, že odsouzení se již nemohou z věznic dovolat prostřednictvím mobilního telefonu. Opak byl ale pravdou a odsouzení telefonovali i nadále. Vybraná firma tímto nedostála svým závazkům a nepovedený projekt a následná finanční ztráta byla řešena na vládní úrovni a dostatečně medializována.

V roce 2007 vedení Vězeňské služby upustilo od záměru rušení signálu mobilních operátorů ve věznicích. Novou strategií boje proti zneužívání mobilních telefonů ve věznicích se stal nákup a používání kapesních mobilních detektorů (mobifindr), které jsou hojně využívány i v zahraničí. Tyto detektory dokáží upozornit dozorce, že ve střeženém prostoru je zapnutý mobilní telefon, který vysílá signál, i když není v té době používán. Do paměti toho přístroje jsou zaznamenávány záchyty vysílaných signálů, které jsou udávány v decibelech, a jejich síla závisí na vzdálenosti mobilního telefonu od detektoru, který má optimální dosah do 20 m. Tento systém detekce nepovolených mobilních telefonů ve střežených částech věznic je používán i v současné době ve všech věznicích v ČR. Úspěšnost tohoto systému je výraznější v celových systémech ubytování vězňů, kdy prostor a pohyb vězňů není tak velký, jako v ložnicovém systému ubytování odsouzených.

Současný počet záchytů mobilních telefonů ve věznicích je s nepatrnými rozdíly shodný s předešlými lety, ale vývoj těchto přístrojů a jejich možnosti jdou neuvěřitelnou rychlostí vpřed. Zde je nutné podotknout, že Vězeňská služba musí sledovat nejnovější trendy ve vývoji zařízení, které slouží k detekování mobilních telefonů. Do budoucna je nutné současné prostředky obnovovat v souladu s vědeckotechnickým rozvojem

telekomunikačních prostředků, což je opět vázáno na výši finančního zajištění resortu vězeňství.

2.4 Specializované programy pro odsouzené

„Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřujícím k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr.“⁴²

Toto pojmenování programu zacházení lze také uvést ve zkrácené podobě jako: „Souhrn vzdělávacích, zájmových, pracovních a terapeutických aktivit, které jsou odsouzeným nabízeny s ohledem na jejich zájmy a potřeby“. Výše uvedené druhy aktivit jsou základní složkou programů zacházení s odsouzenými.

Specializované programy pro odsouzené zasahují hlouběji do problému reedukace a resocializace se zaměřením na konkrétní trestnou činnost, sociálně patologické chování, nebo na recidivní chování odsouzených. Smyslem těchto specializovaných programů je snížení rizik ve výše uvedených oblastech u vybraných odsouzených. U těchto osob, které absolvovaly konkrétního program, by měla proběhnout sebereflexe a měl by se u nich změnit náhled na svoje chování ve vztahu k návratu do občanského života po propuštění z výkonu trestu. Jako příklad budou následně popsány vybrané specializované programy pro odsouzené.

2.4.1 TP 21 Junior

Pilotáž projektu byla zahájena v roce 2008 ve Věznici Všehrdy a byla zaměřena na snižování násilí mezi mladistvými odsouzenými. Následně bylo provedeno ještě několik zkušebních pilotáží, kdy po jejich vyhodnocení bylo v roce 2010 vedením GŘ VS ČR schváleno, že tento program bude dále využíván, jako standardizovaný program pro mladistvé odsouzené a bude dále realizován v rámci výkonu trestu odnětí svobody mladistvých. Program TP 21 Junior byl začleněn do přílohy č. 3 Nařízení Generálního ředitele (dále jen NGR) č. 35/2011 jako standardizovaný program v roce 2011. Hlavním

---

⁴² Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA III. § 41 odst. 3

cílem programu je motivovat zařazené mladistvé odsouzené k pozitivnímu náhledu na nevhodnost řešení konfliktních a zátěžových situací agresivním jednáním, uvědomit si vlastní zodpovědnost za své jednání a porušování zásad společenského chování. Dílčím cílem programu je také poskytování informací mladistvým odsouzeným o možných důsledcích a dopadech jejich agresivního a násilného chování. V tomto smyslu je jim poskytován návod k pozitivním změnám v chování a jednání, s cílem minimalizovat jejich násilné projevy v chování, podporovat v nich sebepoznávání a naučit je smysluplně využívat svůj volný čas. Odbornými zaměstnanci věznic jsou vytypováváni nejproblémovější mladiství odsouzení, kteří jsou do tohoto programu zařazováni. Jedná se o mladistvé, kteří mají soustavné problémy s ostatními mladistvými odsouzenými a tyto neshody řeší primárně opět agresivitou. Program je rozdělen do dvou částí v čase, kdy dopolední část je zaměřena na edukaci ve smyslu koncipování problému od obecného ke konkrétnímu. Formou skupinových terapií jsou adepti seznamováni s teoretickými znalostmi o agresi, jejími projevy v různých formách, ať již se jedná o domácí násilí, fyzické násilí, šikanu, dále pojmenování stavu oběť, agresor, fyzická a psychická újma. Odpolední část je zaměřena na skupinové aktivity při využití prvků pohybové terapie, arteterapie, relaxace a sociálně psychologického výcviku. V rámci tohoto programu je pracováno jak s kognitivní, tak i emoční složkou osobnosti mladistvého. Dle zveřejněných materiálů nedochází v průběhu aktivit v rámci projektu k výrazným nevhodným projevům chování a v kázní zařazených mladistvých. V roce 2012 proběhlo koordinované zavedení mírně modifikovaného programu do věznic Plzeň a Pardubice.⁴³

2.4.2 ZZZ

Program ZZZ, který ve svém významu znamená „Zastav se, zamysli se a změň se“, je resocializačním programem pro odsouzené, vytvořený Londýnskou probační a mediační službou. Je zaměřen na vícekrát trestané odsouzené s převážně majetkovou trestnou činností před podmíněným propuštěním, kdy staví na kognitivně-behaviorálních základech. Program vede vždy vyškolená dvojice lektorů z řad zaměstnanců věznic, zpravidla ve dvou soustředěních do roka. V každé skupině je vždy zařazeno 12 odsouzených. Ve vybrané skupině se pod vedením lektorů analyzují příčiny, rizika, spouštěče opakující se trestné činnosti vybraných odsouzených. V průběhu opakujících se

---

⁴³ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-vsehrdy-96/o-nas-1634/vykon-vezenstvi-402/program-tp-21-junior>

sezení se snaží lektori napomáhat odsouzeným stanovit si osobní cíle a učí je, jak pomocí sebeřízení a sebeovládání mohou ovlivnit motivaci ke změně. V tomto cvičení je úspěch závislý na sebepoznání a kritickém pohledu každého odsouzeného, pokud je toho vůbec schopen. Zde je ale nutné uvést, že tento sebehodnotící pohled je podmínkou a odrazem k možným změnám v chování vybraných odsouzených. Dalším velmi významným dopadem tohoto programu je to, že pomáhá odsouzeným napravovat dlouhodobé problémy ve vztahu s jejich blízkými. Nejdříve se odsouzení učí najít cestu k sobě samým a pak ke svým blízkým.⁴⁴

Program byl pilotně odzkoušen v roce 2006 ve věznicích Jiřice, Světlá nad Sázavou a Kuřimi. V další etapě byl rozšířen do dalších věznic, kdy v roce 2011 bylo zapotřebí vyškolit dalších 12 nových lektorů. Ve shodném roce byl program 3Z začleněn do přílohy č. 1 NGR č. 35/2011 jako standardizovaný program, který je i nadále používán i v současné době.⁴⁵

2.4.3 GREPP

Na úseku speciálního zacházení je také realizován program GREPP, který vychází z Usnesení vlády České republiky ze srpna 2006. Ve volném překladu tento anglický název lze obecně interpretovat jako Reedukační psychologický program zaměřený na práci s vinou. Konkrétně se jedná o vzdělávací program pro práci s pachateli, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech (týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí i sexuálního zneužívání bez komerčního aspektu). Program je koncipován jako tzv. „program narovnání“. Jedná se o program krátkodobý (7 týdnů) a probíhá 2x do roka pro odsouzené zařazené do věznice s dozorem, v tomto případě se jedná o Věznici Nové Sedlo. Dále je aplikován 2x ročně u odsouzených zařazených do věznice s ostrahou a v tomto případě je používán ve Věznici Heřmanice. V obou případech je do každé jednotlivé skupiny zařazeno 12 odsouzených.

V souvislosti s programem GREPP je následně používán program GREPP 2, který má návaznost na předešlý program. Je koncipován jako dlouhodobý (10 měsíců) a jeho cílem je snížení rizika recidivy u odsouzených po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Ve spolupráci s předními českými sexuology z Psychiatrické léčebny Praha-Bohnice byla

---

⁴⁴ *České vězeňství*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2007, roč. 2008, č. 1. ISSN 1213-9297., str. 29

⁴⁵ BIEDERMANOVÁ, E.; PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 98 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-158. str. 33

připravena struktura a obsah programu, který proběhl od října 2010 do června 2011 ve Věznici Heřmanice jako pilotáž. Pilotáž byla vyhodnocena jako úspěšná ve smyslu snížení rizika specifické recidivy a program GREPP 2 dále probíhá jednou za dva roky. V červenci 2011 byl program GREPP/GREPP 2 začleněn do přílohy č. 2 NGR č. 35/2011 jako standardizovaný program.⁴⁶

2.4.4 Křehká šance

Tento projekt je zaměřen na odsouzené, u kterých je předpoklad podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Realizátorem projektu je Probační a mediační služba ČR ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR. Projekt je zaměřen jak na život odsouzených ve věznicích, tak důležitou složkou je příprava odsouzených na následný život po podmíněném propuštění z výkonu trestu. Zde je účelem jejich úspěšná adaptace a začlenění do běžné společnosti, v neposlední řadě jde o uplatnění na trhu práce. Projekt přitom zohledňuje požadavek společnosti integrovat propuštěné osoby bezpečným způsobem (stanovení dohledu, povinností, omezení pachateli) zpět do společnosti. Dalším záměrem je chránit společnost před další kriminalitou a umožnit oběti trestného činu získat informaci o chystaném podmíněném propuštění pachatele, kdy oběť může vyjádřit své obavy a potřeby ve vztahu k propuštění takové osoby.

V tomto směru Křehká šance navazuje na předchozí pilotní projekt Komise pro podmíněčné propuštění, který byl úspěšně realizován v období let 2009 – 2012 v organizačních jednotkách Věznici Praha – Ruzyně, Věznice Opava a Věznice Stráž pod Ralskem.

V současné době je do projektu zapojeno celkem 9 vězeňských zařízení, které jsou rozděleny podle příslušnosti k soudním krajům. Projekt je řízen manažerským a metodickým týmem Ředitelství Probační a mediační služby ČR a jeho místní realizace zajišťují administrátorky komisí pro podmíněčné propuštění a další pracovníci. Doba realizace projektu je naplánována od 1. 6. 2012 do 31. 10. 2015.⁴⁷

---

⁴⁶ BIEDERMANOVÁ, E.; PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 98 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-158. str. 34

⁴⁷ Probační a mediační služba ČR. [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupný z WWW: <https://www.pmscr.cz/interni-projekty-prehled/krehka-sance/>

2.5 Dílčí závěr

Tématem této kapitoly byl popis a funkce Vězeňské služby jako takové se všemi jejími specifiky v organizační struktuře a stanovenou legislativou, která fungování tohoto resortu upravuje. Dále zde byla uvedena současná časová osa důležitých událostí, a také vize do budoucna, které má současné vedení Vězeňské služby ČR.

V další části jsem se pokusil popsat nejpálčivější problémy ve vztahu průniku nepovolených předmětů do střežených částí věznic. Jak již bylo výše uvedeno, jedná se o omamné a psychotropní látky a mobilní telefony. Tyto nepovolené předměty se snaží odsouzení a další zájmové osoby dostat do věznic všemi možnými způsoby. Zabránění těmto snahám stojí Vězeňskou službu nemálo finančních prostředků, tak i mnoho fyzických a psychických sil jejich zaměstnanců. Zde by bylo na místě říci, že se jedná o každodenní boj za využití všech zákonných prostředků. Z dostupných informací a z vlastní zkušenosti s touto problematikou mohu říci, že problematika návykových látek a mobilních telefonů je primárně záležitostí mužských věznic. Ve Věznici Světlá nad Sázavou nebyl do dnešních dnů u odsouzených zajištěn žádný mobilní telefon a zneužití návykových látek je výjimečné. V této organizační jednotce se spíše setkáváme se zneužitím léků, nebo fyzickým násilím mezi odsouzenými ženami.

Pokud se jedná o běžné programy zacházení, nebo specializované programy pro odsouzené, lze říci, že je odsouzeným nabízeno nepřeborné množství těchto programů. Realita je však taková, že vždy v první řadě záleží na konkrétním odsouzeném, zda ve zvoleném programu obstojí, zda pro něho má zvolená aktivita, nebo program přínos ve vztahu k pozitivní nápravě. Často se však zaměstnanci Vězeňské služby setkávají s realitou, kdy stanovené programy jsou odsouzenými přijímány pouze účelově s vidinou podmíněného propuštění, bez splnění hlavních podmínek účelu a smyslu konkrétního programu.

3 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY VE VĚZINCI SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU

Věznice Světlá nad Sázavou je jediná samostatná ženská věznice na území České republiky. V současné době se jedná o nejmodernější vězeňské zařízení, které bezesporu splňuje nejpřísnější Evropské standardy. Věznice je vysoce hodnocena nejen v České republice, ale také v zahraničí. Za to organizační jednotka vděčí nejen svému stavebně-technickému vybavení, které bylo zřízeno po rozsáhlé finančně náročné rekonstrukci objektu. Primárně je však kladně hodnocena za aplikaci pokrokových metod zacházení s odsouzenými ženami, což je nedílnou součástí při zajišťování ochrany společnosti. Na tuto vysokou úroveň mezi vězeňskými zařízeními byla tato věznice vynesena profesionálním přístupem výše popsaných ředitelek.

3.1 Profilace věznice

Věznice Světlá nad Sázavou je zařazena do kategorie věznic s ostrahou. Specificky je tato věznice určena pro výkon trestu odnětí svobody pro ženy v kategoriích:

- Dohled
- Dozor
- Ostraha
- Zvýšená ostraha
- Mladiství.

Kromě tohoto základního rozdělení věznice zajišťuje výkon trestu odnětí svobody specifickým skupinám odsouzených žen, které vyžadují zvláštní přístup. Proto věznice zřídila tato specializovaná oddělení:

- Výkon trestu matek nezletilých dětí ve věznici s dohledem, dozorem, ostrahou
- Výkon trestu trvale pracovně nezařaditelných odsouzených žen v režimu dohled, dozor, ostraha, zvýšená ostraha
- Od 1. 7. 2004 bylo zřízeno zvláštní oddělení pro výkon vazby na matkách s dětmi do jednoho roku věku dítěte.

3.2 Práva o povinnosti odsouzených žen

Práva a povinnosti odsouzených žen jsou až na drobné specifikace shodné s právy a povinnostmi odsouzených mužů. Dle právní síly je tato norma primárně upravena v zákoně

č. 1/1993 Sb., Ústavě ČR, konkrétně v čl. 2 odst. 4, kde je stanoveno: „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“ Právní úprava samotného výkonu trestu odnětí svobody je dána zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a dále Vyhláškou ministra spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody. Ve vztahu k mladistvým odsouzeným je právní úprava ustanovena zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy v soudnictví ve věcech mládeže. Činnost věznice se dále řídí nařízeními generálního ředitele, a také pokyny ředitelů odborů generálního ředitelství Vězeňské služby ČR. Dále jsou práva a povinnosti odsouzených zapracovány do vnitřních řádů věznic, kde jsou promítnuty specifikace jednotlivých věznic v souladu s výše uvedenými zákonnými ustanoveními upravujícími výkon trestu. Jinak tomu není ani ve Věznici Světlá nad Sázavou, kde tento závazný dokument vydává ředitelka věznice.

Práva odsouzených žen ve Věznici Světlá nad Sázavou:

- 1) Ubytování - ve většině oddělení je ubytování řešeno otevřeným ložnicovým systémem, kdy je odsouzeným povolen celodenní volný pohyb po stanoveném oddělení. Pouze na třech odděleních je vybudován celový systém. Jedná se o oddělení zvýšené ostrahy, oddělení výkonu kázeňských trestů, oddělení pro krátkodobou ochranu vybraných odsouzených.
- 2) Kompletní lůžko – každé odsouzené je přiděleno kompletní lůžko, může být i patrové, které je vybaveno lůžkovinami, dále jí náleží uzamykatelná skříňka, každý pokoj je vybaven stolem, židlemi, umyvadlem s tekoucí vodou.
- 3) Odívání – každá odsouzená při nástupu do výkonu trestu obdrží kompletní ústavní oděv, který musí udržovat v čistotě a nesmí jej úmyslně znehodnocovat. Vlastní oděv mohou odsouzené nosit v režimu dohled, dozor, v mimopracovní době dle uvážení. Ostatní režimy mohou používat civilní oděv pouze na sportovní aktivity, vycházku mimo věznici, nebo při realizaci návštěv.
- 4) Stravování – většina ubytoven odsouzených dochází na stravu 3x denně do dvou jídelen odsouzených. Odsouzeným, které nemohou na stravu docházet, ať již se jedná o zdravotní důvody, nebo bezpečnostní důvody je strava na příslušné ubytovny dodávána za splněných hygienických podmínek. Odsouzeným se poskytuje pravidelná strava za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k jejímu zdravotnímu

stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce. V rozsahu, v jakém to umožňuje provoz věznice, se přitom přihlíží k požadavkům kulturních a náboženských tradic odsouzených.⁴⁸

5) Osobní hygiena – osobní hygienu provádí odsouzené ženy v souladu s časovým rozvrhem dne, zpravidla každý den, dle osobních potřeb. Všechny ženy mají víceméně každodenní přístup k teplé vodě ve formě sprchování.

6) Vycházky – každé oddělení ve věznici má stanovený vycházkový dvůr, kde se mohou odsouzené pohybovat mimo ubytovnu minimálně 1 hod. za den, za stanovených podmínek.

7) Osobní volno – je upraveno vnitřním řádem věznice, kdy v časovém rozvrhu dne je přesně uvedeno časové rozpětí osobního volna. Osobním volnem se podle řádu rozumí čas, který mají odsouzené k dispozici po splnění aktivit programu zacházení, doby potřebné k osobní hygieně, úklidu, stravování, jednohodinové vycházce, osmihodinové době ke spánku a činnostem, vyplývajících z organizačního provozu věznice. Odsouzené tak mají v tomto čase nárok na uspokojení svých kulturních potřeb, například bezplatně využívat zdarma vězeňskou knihovnu se širokou škálou literatury.

8) Nepřetržitý osmihodinový spánek – je zapracován ve Vnitřním řádu věznice.

9) Zdravotní péče – je zajišťována zdravotním střediskem věznice a lůžkovou částí ošetrovny, v neposlední řadě je akutní zdravotní péče zajišťována nejbližším zdravotnickým zařízením v Havlíčkově Brodě. Podrobně bude popsáno níže.

10) Vytvoření důstojných podmínek pro tělesně postižené – k tomuto je ve zdejší organizační jednotce upraveno specializované oddělení s bezbariérovým přístupem a asistenční pomocí vybraných odsouzených žen.

11) Korespondence – Odsouzená má právo přijímat a na svoje náklady odesílat písemná sdělení bez omezení, pokud zákon nestanoví jinak. Přijímání a odesílání soukromé korespondence podléhá kontrole vězeňského personálu. Této kontrole nepodléhá úřední korespondence, kterou odsouzené přijímají, nebo zasílají advokátům, státním orgánům ČR, diplomatickým a konzulárním úřadům cizích států, mezinárodním organizacím dle mezinárodních úmluv, ke kterým je ČR vázána, organizace na ochranu lidských práv. Odsouzeným ženám, které neumí číst ani psát zajistí Vězeňská služba pomoc při přečtení a sepsání osobní i úřední korespondence.⁴⁹

---

⁴⁸ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 16 odst. 1

⁴⁹ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 17

12) Užívání telefonu – odsouzené se umožní použití určeného telefonního automatu v odůvodněných případech ke kontaktu s osobou blízkou. V rámci reedukace a resocializace, nebo jiného závažného důvodu lze odsouzené povolit kontakt s jinou osobou, než osobou blízkou. Náklady spojené s použitím telefonu hradí odsouzené. Soukromé hovory je vězeňská služba oprávněna monitorovat. K úředním telefonním kontaktům je ve věznici vyčleněna uzavíratelná telefonní budka s aparátem, který nepodléhá kontrole v souladu s platnými předpisy.⁵⁰

13) Nákupy – odsouzené mají nárok na nákup potravin a věcí osobní potřeby 1x týdně, ve vězeňské prodejně, kde je pro odsouzené stanovený bezhotovostní styk. Odsouzené jsou naváděny dle jmenného seznamu ubytoven. Jejich finanční částky, za které mohou nakupovat, se liší dle jejich finančních možností (finanční částky od rodiny, uživatel důchodu, plat ze zaměstnání, bez prostředků – sociální dávka 100 Kč za měsíc na hygienu). Ceny zboží v prodejně věznice nesmí přesáhnout ceny obvyklé v obci, ve které se věznice nachází.⁵¹

14) Návštěvy – odsouzené mají nárok na návštěvu 1x měsíčně na dobu 3 hodin, zpravidla o víkendů v návštěvní místnosti věznice, nebo v létě v zastřešeném venkovním prostoru. Na návštěvu se mohou dostavit osoby blízké (rodiče, sourozenci, manžel, děti), s povolením ředitelky se mohou dostavit osoby předem schválené. Návštěvy mohou být ve formě odměny prodlouženy, nebo konány bez zrakové a sluchové kontroly na místnosti k tomu určené. Naopak za porušení zákonných ustanovení jak ze strany odsouzené, nebo osob vstupujících na návštěvu může být návštěva realizována, jako bezkontaktní, což znamená za neprostupnou průhlednou přepážkou vybavenou telefonem pro verbální kontakt.

15) Přijetí balíčku – odsouzené mají nárok 2x ročně, zpravidla u příležitosti narozenin a vánočních svátků, přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby do hmotnosti 5 kg. U mladistvých odsouzených je tento nárok rozšířen na 4x ročně. Balíčky podléhají kontrole zaměstnanců věznice. Nepovolené nebo závadové věci se odsouzené nepředají a jsou odeslány zpět odesílateli. Balíčky, které jsou určeny k programu zacházení, nebo obsahují oděv, mohou být odsouzené zaslány v rámci její potřeby, vždy po předešlé dohodě s příslušným zaměstnancem věznice.⁵²

---

⁵⁰ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 18

⁵¹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., Řád výkonu trestu odnětí svobody. § 31 odst. 2

⁵² Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 24

16) Duchovní a sociální služby – duchovní službu ve věznici zajišťuje a koordinuje kaplan Českobratrské církve evangelické, který organizačně zajišťuje činnost dalších duchovních docházejících do věznice. Do Věznice Světlá nad Sázavou docházejí dle platného oprávnění členové církve a náboženských společností: Církev Československá husitská, Evangelická církev metodistická, Starokatolická církev, Římskokatolická církev, Českobratrská církev evangelická, Armáda Spásy, Svědkové Jehovovi.⁵³ V červnu 2014 byla ve zdejší věznici slavnostně otevřena vězeňská kaple, která je k tomuto účelu hojně využívána.

Základní povinnosti odsouzených žen:

Podle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, jsou v § 28 uvedeny základní povinnosti odsouzených osob, které se také vztahují na odsouzené ženy ve Věznici Světlá nad Sázavou.

„1) Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby, pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce, plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice. Dále je povinen dodržovat opatření a pokyny podle zvláštních právních předpisů k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany.

2) Odsouzený je dále povinen

a) podrobit se osobní prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe neměl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu

b) umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí

c) podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby

d) strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací, a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy

---

⁵³ Aprobovaný Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2014, Čl. 15, Č. j.: VS 230/2011-23/Všeob./300

- e) pokud onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci Vězeňské služby
  - f) oznámit neprodleně zaměstnanci Vězeňské služby okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil
  - g) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici
  - h) dodržovat zásady hygieny
  - i) oznámit neprodleně věznicí skutečnost, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku, příspěvku za službu nebo má příjem podléhající dani z příjmu
  - j) odevzdat do úschovy věznice věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu
  - k) uhradit náklady zdravotní péče provedené v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána
- 3) Odsouzeným je zakázáno
- a) navazovat styky s jinými osobami v rozporu s tímto zákonem (myšleno zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody) nebo s pokynem vydaným na základě tohoto zákona
  - b) vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví
  - c) přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití návykových látek, jedů, výbušnin, zbraní a střeliva
  - d) hrát hry o peníze, věci, služby nebo o jiné úkony, účastnit se loterií a jiných podobných her
  - e) tetovat sebe nebo jinou osobu anebo nechat se tetovat
  - f) předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví,

g) bez souhlasu Vězeňské služby prodávat, směňovat a darovat věci, které má v držení ve věznici

4) Vůči odsouzeným, který neoprávněně odmítá plnit své povinnosti a k nápravě nestačí výzva nebo napomenutí, užije Vězeňská služba v nezbytném rozsahu prostředky povolené zákonem.⁵⁴

3.3 Programy zacházení

Specifika VTOS u odsouzených žen

Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených žen se zcela liší od výkonu trestu odsouzených mužů. Nejedná se pouze o fyziologickou odlišnost, jiné hygienické návyky a potřeby. Jde především o jiný způsob života za zdmi věznic, kdy odsouzené ženy kladou velký důraz na statut matky, manželky, milenky, pokud možno s nepřerušovanou vazbou na rodinu a své děti. Dá se říci, že nástupem ženy do výkonu trestu je sociální dopad na rodinu a hlavně na děti značný, protože ženy často představují pro své děti jediného rodiče. Samotný chod věznice, jehož specifika jsou zakotvena ve Vnitřním řádu, je uzpůsoben ženským potřebám s ohledem na sebepojetí ženy a genderovou socializaci. V tomto ohledu jsou ženským potřebám uzpůsobeny i programy zacházení. Rovněž přístup vězeňského personálu k odsouzeným ženám je rozdílný od mužů. Dá se říci, že ženy pobyt ve věznici více vnitřně prožívají, dávají více najevo své emoce, což vyžaduje odlišný přístup vězeňského personálu, který bývá často spíše psychologický, než striktně direktivní.

Program zacházení je výchovný prostředek k přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin a naplňování účelu výkonu trestu. Je sestaven z cíle a jednotlivých aktivit vycházejících z možností věznice. Seznam stanovených aktivit, které aktuálně platí, je vydaný ředitelkou věznice. Cílem programu zacházení je příprava odsouzené na soběstačný život v souladu se zákonem po propuštění z výkonu trestu.

Garantem sestavení konkrétního programu zacházení je speciální pedagog v nástupním oddělení. Odsouzené je stanovena varianta programu a jsou jí povinně nabídnuty konkrétní aktivity. V průběhu výkonu trestu se aktivity a cíle programu zacházení aktualizují ve spolupráci s odsouzenou dle jejích konkrétních potřeb.

---

⁵⁴ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 28

Program zacházení je sestaven na základě komplexní zprávy o odsouzené, přičemž je komplexní zpráva shrnutím výsledků psychologického, pedagogického, sociálního, případně lékařského posouzení. V neposlední řadě je zde uvedeno hodnocení rizik, potřeb a jiných zjištěných důležitých dostupných informací o odsouzené.⁵⁵

Programy zacházení ve Věznici Světlá nad Sázavou lze rozdělit do těchto kategorií dle výše uvedené poučky z kapitoly 2.4:

- **Vzdělávací aktivity** – Historie českého státu, Hospodářství a politika ČR, Anglický jazyk, Výchovná činnost a právní poradenství
- **Zájmové aktivity** – kroužky: zahradnický, keramika, rukodělné práce, loutkové divadlo, ruční práce, vyšívání, zeměpisný, akvarijní, cvičení na míčích, KIWANIS (šití panenek pro děti v nemocnicích), cvičení matek s dětmi, výtvarné činnosti, dekorace ze zbytkového materiálu, výroba panenek pro UNICEF, sportovní aktivity, pohybová aktivita, kondiční cvičení a hry, řešení křížovek a hlavolamů, komunikační dovednosti, hudební kroužek, hudební aktivita
- **Pracovní aktivity** - Kurz vaření, Sebeobslužné činnosti
- **Terapeutické aktivity** (speciálně výchovné aktivity) – arteterapie, abreakce a relaxace, nácvik sociálních dovedností při řešení problémů, terapeutická skupina pro práci s TČ, trénink sociálních dovedností, komunita, krátkodobý kurz řešení konfliktů, psychosociální poradenství, komunita, Program 3Z, skupinové psychoterapeutické konzultace, sociálně právní poradenství, terapeutická skupina pro práci s trestnou činností žen ve VTOS, zvládání řešení konfliktů.

3.4 Specializované oddělení Věznice Světlá nad Sázavou

Specializované oddělení pro výkon trestu matek nezletilých dětí (SpO)

Toto oddělení bylo ve zdejší věznici otevřeno 1. 10. 2012 v nově zrekonstruovaném pavilonu. Celková kapacita oddělení je určena pro 15 odsouzených matek a 20 dětí. Jedná se o první, nejmodernější a v současné době jediné oddělení otevřené ve VS ČR, ve kterém je matce umožněno pečovat při výkonu trestu o své nezletilé dítě. Činnost oddělení se řídí v souladu se Zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a vyhláškou č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Dále činnost vychází z potřeb dítěte a přihlíží k psychickým a fyziologickým zvláštnostem matek i dětí. Program

---

⁵⁵ Aprobovaný Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2014, Čl. 29, Č. j.: VS 230/2011-23/Všeob./300

výchovy a vzdělávání je zaměřen na všestranný rozvoj osobnosti dítěte, a také se soustředí na zachování citových vazeb mezi matkou, dítětem a dalšími členy rodiny.⁵⁶

Kritéria pro výběr odsouzených žen na toto specializované oddělení jsou velmi přísná a náročná. Na oddělení se na vlastní žádost hlásí odsouzené, zařazené k výkonu trestu do věznice s dohledem, dozorem, ostrahou, které nebyly omezeny v rodičovské odpovědnosti, délka jejich trestu přesahuje 6 měsíců, řádně o dítě pečovaly před nástupem do výkonu trestu a mají finanční zajištění nákladů dítěte. Důležitý je také věk dítěte, kdy odsouzené by měl skončit trest zpravidla do dovršení 3 let věku dítěte, ve výjimečných případech v zájmu zachování sourozeneckých vazeb do dovršení 5 let dítěte. Vhodné adeptky vybírá odborná komise ve složení vedoucí oddělení výkonu trestu a vazby, speciální pedagog, sociální pracovníce, psycholog a lékař věznice. Kladné stanovisko k výběru odsouzené musí také připojit Orgán sociálně právní ochrany dětí. Na základě doporučení komise pak ředitelka věznice vydá rozhodnutí, kterým povoluje mít ve výkonu trestu své dítě.⁵⁷

Denní režim na oddělení začíná v 7,00 hod. a řídí se časovým rozvrhem dne, kde je obsažena ranní hygiena, příprava snídaně a následný úklid, dopolední program, dále příprava oběda, který vždy připravuje odsouzená, která má službu. Oběd je připravován podle jídelníčku, který je vypracován dietní sestrou, samotná příprava oběda probíhá ve vězeňské kuchyni pod dohledem odborných zaměstnanců a oběd je určen, jak pro děti, tak i pro jejich matky. Následně je připravená strava dopravena na oddělení matek s dětmi, kde probíhá společný oběd. Po obědě následuje spánek dětí, vycházky, odpolední program, pracovní povinnosti vyplývající z péče o dítě, večeře, večerní hygiena, noční klid.⁵⁸

Dětské výchovné aktivity probíhají na kulturní místnosti oddělení, která je vybavena i jako malá tělocvična, nebo mohou probíhat na vycházkovém dvoře ubytovny. Tento prostor je vybaven pískovištěm, klouzačkou, houpačkami a na letní sezonu je zde také umístěn nafukovací bazén pro děti. V souvislosti s péčí o děti a jejich komplexním rozvojem jsou organizovány akce mimo věznic. Jedná se o vycházky do města Světlá nad Sázavou, nebo do přílehlé přírody, nebo parku místního zámku. Nelze neuvést ani atraktivní výlety

---

⁵⁶ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>

⁵⁷ *České vězeňství*. Praha: VS ČR, č. 1/2013, ISSN 1213-9297. str. 18

⁵⁸ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>

oddělení do ZOO v Praze, Dvoře Králové, Jihlavě a Brně a další pro děti atraktivní místa. V neposlední řadě je pro pozitivní rozvoj dětí organizováno věznicí velké množství kulturních akcí, za všechny stojí za zmínku návštěva Dády Patrasové a jejího programu pro děti.

Koncepce tohoto specializovaného oddělení vychází ze zkušeností z jiných zemí, avšak respektuje náš právní řád, systém sociálního zabezpečení, naše ekonomické možnosti. V roce 2013 proběhly ve Věznici Světlá nad Sázavou velkolepé oslavy 10. výročí specializovaného oddělení pro výkon trestu odnětí svobody matek nezletilých dětí. V průběhu tohoto období prošlo oddělením bezmála 120 odsouzených matek a 130 dětí. Za dobu své činnosti snese toto specializované oddělení nepřísnější hodnocení ve vztahu péče matky o své nezletilé dítě a následnou bezproblémovou resocializaci do běžného každodenního života bez páchaní další trestné činnosti.

Specializované oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené

Na toto specializované oddělení jsou umístovány odsouzené ženy s nějakým zdravotním handicapem. Oddělení je umístěno v přízemí ubytovny dozoru a je do něho zřízen bezbariérový vstup. Taktéž pokoje a jejich sociální zařízení je stavebnětechnicky uzpůsobeno tělesně handicapovaným odsouzeným ženám. Na oddělení je pro odsouzené zřízena donáška stravy, kterou zajišťují odsouzené k tomuto účelu určené. Dále sem jsou naváděny odsouzené, které zajišťují drobné pomocné práce k zajištění každodenního chodu ubytovny.

Na specializované oddělení jsou umístovány odsouzené, zařazené k výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem, s dozorem, s ostrahou a zvýšenou ostrahou. Odsouzené se ubytovávají na ložnice s přihlédnutím ke svému zdravotnímu stavu a na základě doporučení lékaře. Jsou-li na oddělení umístěny odsouzené, zařazené do různých typů věznic, jsou ubytovány odděleně. Samotná ubytovna je koncipována jako nekuřácká, kuřárna je zřízena v přilehlém prostoru ubytovny. Odsouzená s těžkým zdravotním postižením má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňující důstojný výkon trestu.⁵⁹

Programy zacházení a stanovené aktivity tohoto specializovaného oddělení jsou uplatňovány jako specifické výchovné postupy. Stanovené způsoby zacházení jsou voleny

---

⁵⁹ Aprobovaný Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2014, Čl. 39, Č. j.: VS 230/2011-23/Všeob./300

dle individuálního a skupinového charakteru, včetně sociálního učení. Nabídka je koncipována tak, aby se předešlo jednotvárnému pasivnímu a monotónnímu trávení dne, protože odsouzené vzhledem k omezení svého pohybového aparátu nemohou využít kompletní škálu nabízených aktivit. Na návrh ošetřujícího lékaře nebo na vlastní žádost a se souhlasem lékaře může trvale pracovní nezařaditelná odsouzená vykonávat vhodnou pracovní terapii uvnitř věznice, výjimečně i mimo věznici. Vzdělávací aktivity jsou realizovány formou kurzů, dále rozšiřují možnosti společenského a pracovního uplatnění v civilním životě. Speciálně výchovné aktivity tvoří skupinové a individuální působení zaměřené na podporu a rozvoj pozitivního a aktivního přístupu k životu. V neposlední řadě motivuje odsouzené k osobnostnímu rozvoji, sebevýchově a sebevzdělávání. Zájmové aktivity jsou převážně zaměřeny na rukodělné práce, výtvarné techniky, pohybové a zdravotní cvičení s ohledem na zdravotní postižení každého jedince.⁶⁰

Kromě výše uvedených aktivit programu zacházení mohou odsouzené v době vymezené Vnitřním řádem věznice uspokojovat své potřeby využíváním knihovny věznice, odběrem tiskovin a publikací, sledováním rozhlasových a televizních pořadů. V neposlední řadě se mohou účastnit dalších aktivit, jako jsou vzdělávací, kulturní a náboženské akce pořádané zdejší věznicí.

Bezdrogová zóna

Mezi specializované oddělení zdejší organizační jednotky lze také zařadit bezdrogovou zónu. Toto oddělení je umístěno v samostatném objektu věznice, který je vytěsněn mimo hlavní budovy a chod věznice, za účelem maximálního snížení rizik průniku omamných a psychotropních látek. Kapacita bezdrogové zóny je 15 míst. Jsou sem umísťovány odsouzené, které před nástupem do výkonu trestu užívaly návykové látky. Účelem tohoto oddělení je motivovat odsouzené k trvalé drogové absenci. Tomuto účelu je podřízen i program zacházení, který je realizován komunitně-skupinovou formou v rozsahu minimálně 24 hodin týdně a je klasifikován jako terapeutický program. Mezi cíle specifického programu bezdrogové zóny řadíme snižování zdravotních a sociálních rizik závislostí. Každodenní chod, řád ubytovny a v neposlední řadě přístup odborných zaměstnanců věznice je sestaven ve smyslu vytvoření objektivně kritického náhledu na vlastní nesprávné postoje a hodnoty či vytvoření kladného vztahu k pracovním činnostem. Dále se práce odborných zaměstnanců zaměřuje na simulaci a učení se řešení problémů a

---

⁶⁰ Aprobovaný Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2014, Čl. 39, Č. j.: VS 230/2011-23/Všeob./300

konfliktů, zvládání náročných životních situací a posilování vzájemné komunikace, tolerance a empatie. Z povinných používaných aktivit bezdrogové zóny lze uvést ergoterapii, arteterapii, biblioterapii, muzikoterapii a dramaterapii. Nedílnou součástí je také zařazení těchto odsouzených do brigádnických a pracovních činností.⁶¹

3.5 Pracovní zařazení odsouzených žen

Zaměstnávání odsouzených žen je pevnou a nedílnou součástí programu zacházení. Odsouzená je vždy zařazena, pozastavena, či vyřazena z práce rozhodnutím ředitelky věznice. Toto rozhodnutí je vždy na základě doporučení komise odborných zaměstnanců věznice, kteří při hodnocení zvažují veškeré vhodné předpoklady, a také možná rizika při zařazení konkrétní odsouzené na určené pracoviště. Odsouzená, která byla zařazena do práce, je povinna pracovat, pokud je k práci zdravotně způsobilá.

Povinnost pracovat se nevztahuje na odsouzeného, který je starší 65 let, je plně invalidní, jehož zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení, je dočasně práce neschopen, pokud z povahy překážky vyplývá, že je jeho pracovní povinnost vyloučena.⁶²

Odsouzený má právo odmítnout práci pro soukromý subjekt, který má platné smluvní ujednání s věznicí. Toto neplatí, pokud je odsouzený zaměstnáván Českou republikou, krajem, obcí, dobrovolným svazkem obcí, nebo subjektem, který jimi byl zřízen či založen. Do této kategorie též spadá práce pro věznicí.⁶³

Nejnáročnější proces schvalování je zařazení odsouzené do práce na vnější nestřežená pracoviště věznice. V systému schvalování musí odsouzená splňovat přísná kritéria k zařazení do tohoto zaměstnání, ve smyslu délky trestu a posouzení možných rizik útěku odsouzené z pracoviště. Toto schvalování je vždy v souladu s ustanoveními upravujícími výkon trestu odnětí svobody. Věznice Světlá nad Sázavou má zaměstnávání odsouzených smluvně zajištěno s dvěma soukromými subjekty, kdy největším zaměstnavatelem je firma LION-Products Humpolec, kde odsouzené pracují v potravinářské výrobě. Dalším významným zaměstnavatelem je firma JIPOCAR-obaly Jihlava, kde odsouzené ženy pracují na automatických mycích linkách, při mytí plastových obalů.

Odsouzené, které nesplňují přijímací kritéria pro vnější nestřežená pracoviště, jsou zařazovány na vnitřní pracoviště věznice, kde je také jedno pracoviště soukromé firmy.

⁶¹ *Věznice Světlá nad Sázavou...začít znovu!*, VS ČR, Světlá nad Sázavou 2010., str. 24

⁶² Vyhláška č. 345/1999Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, § 41

⁶³ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 30 odst. 4

Jedná se o firmu HAND-MADE, kde odsouzené vyrábějí papírové kartonáže. Dále jsou ve věznici pracoviště vnitřního provozu věznice, kde jsou ženy pracovně zařazeny do kuchyně, kde připravují a zajišťují stravu nejen pro odsouzené, ale i pro příslušníky a civilní zaměstnance pod odborným vedením stravovatelek. Dalším důležitým pracovištěm v chodu věznice je údržba, kde odsouzené vykonávají práci v oborech elektro, truhlář, zámečnick, vždy pod odborným dohledem civilního zaměstnance. Dostatečný počet odsouzených žen je také zaměstnán v intendantním skladu věznice s prádelnou. Nedílnou součástí vnitřní režie je úklid vnitřních prostor věznice mimo ubytovny odsouzených.

Odsouzené, které nejsou pracovně zařazeny, vykonávají běžné úklidové práce v rámci svých ubytoven a přilehlých prostor, vždy dle plánu svého vychovatele.

3.6 Lékařská péče

Vězeňská služba České republiky je zákonem povinna provádět základní primární zdravotní péči, zahrnující jak pravidelná či akutní vyšetření, tak i nejrůznější druhy ošetření a operativních zákroků. Větší měrou se zabývá péčí o obviněné a odsouzené osoby, ale také o příslušníky a zaměstnance vězeňské služby. V případě vězňů se jedná zejména o sérii vyšetření, provázejících průběh výkonu vazby či trestu. Každý vězeň absolvuje při výkonu vazby či trestu vstupní a výstupní zdravotní kontrolu a také pravidelné lékařské prohlídky, dle individuálních potřeb jednotlivých odsouzených. Pokud onemocní nebo ho postihnou jiné zdravotní obtíže, dostane se mu odpovídající zdravotní péče v odpovídajícím čase. Se vši vážností se dá říci, že takovou lékařskou péčí, jako mají vězněné osoby, si v civilním životě může dovolit jen málokdo.⁶⁴

Zdravotní péči ve Věznici Světlá nad Sázavou zajišťuje moderně vybavené zdravotní středisko, které je srovnatelné se zdravotnickými zařízeními v běžném životě. Ve zdravotnickém středisku ordinují dva praktičtí lékaři a 7 všeobecných zdravotních sester. Dále do věznice docházejí zubní lékař, gynekolog, psychiatr, kteří jsou zaměstnáni na částečný úvazek. Vzhledem ke skutečnosti, že se ve věznici nacházejí odsouzené matky s nezletilými dětmi, tak do věznice smluvně dochází dětská lékařka ze Světlé nad Sázavou. K odborným vyšetřením lékařů specialistů jsou odsouzené eskortovány do Okresní nemocnice Havlíčkův Brod, nebo do zdravotnických zařízení VS ČR, které jsou ve Vězeňské nemocnici Praha-Pankrác a Vazební věznici a ústav pro výkon zabezpečovací

---

⁶⁴ *České vězeňství*. Praha: VS ČR, č. 3/2010, ISSN 1213-9297. str. 12

detence Brno-Bohunice. Akutní případy a náhlé zdravotní obtíže zajišťuje ve věznici Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, středisko Havlíčkův Brod.

3.7 Školské a vzdělávací středisko

Vzdělávání odsouzených žen je důležitou částí programu zacházení. Může se vhodně doplňovat se současným zařazením do zaměstnání. U odsouzených, které pracovat nemohu ze zdravotních důvodů, nahrazuje vzdělávání pracovní činnost. Nezanedbatelná je i preventivní stránka vzdělávání.⁶⁵

Před zařazením do práce má odsouzená možnost být komisí zařazena do formy denního studia na základní školu, nebo odborné učiliště. Po zařazení je na odsouzenou nahlíženo, jako na pracovně zařazenou a po dobu zařazení do vzdělávací aktivity tudíž nemusí platit náklady výkonu trestu. Odsouzená má po zařazení nárok na přídavek ke stravě.⁶⁶

Odsouzená po zdárném ukončení stanoveného vzdělání obdrží doklad o dosaženém vzdělání, ze kterého nesmí být patrné, že byl získán ve výkonu trestu.⁶⁷

Školské vzdělávací středisko (dále jen ŠVS) Věznice Světlá nad Sázavou bylo zřízeno ministerstvem spravedlnosti k 1. 1. 2003. Svou činnost zahájilo však již na přelomu let 2001/2002. Jako externí pracoviště je ŠVS od roku 2008 součástí pražského SOU, jehož zřizovatelem je Vězeňská služba ČR. Toto školské zařízení je vybaveno dostatečným počtem učeben, kabinetů, učebních pomůcek i výpočetní technikou. Výuku zajišťuje pět stálých a čtyři externí učitelé a mistři odborné výchovy. Vzdělávací programy jsou rozděleny do několika stupňů.⁶⁸ V současné době ŠVS nabízí tyto vzdělávací aktivity:

- Učební obor Provozní služby – délka trvání 2 roky, denní studium
- Učební obor Šití prádla – délka trvání 2 roky, denní studium
- Kurz Základní škola – délka trvání 10 měsíců, denní studium od září do června
- Kurz Anglického jazyka – délka trvání 5 měsíců, jednou týdně 2 hodiny
- Kurz základy práce s počítačem - délka trvání 5 měsíců, jednou týdně 2 hodiny

---

⁶⁵ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vzdelavani-veznenych-1054/vzdelavani-odsouzenych-5935>

⁶⁶ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. HLAVA II. § 34 odst. 2, § 35 odst. 2, písm. d)

⁶⁷ Vyhláška č. 345/1999Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, § 46, odst. 3

⁶⁸ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vzdelavani-veznenych-1054/vzdelavani-odsouzenych-5935>

- Kurz českého jazyka pro cizince – náplň - zvládnutí základů jazyka k základnímu dorozumění, jednou týdně 2 hodiny
- Keramika – náplň – zvládnutí práce s hlinou, modelování, tvarování, práce na hrnčířském kruhu, probíhá jednou týdně 4 hodiny
- Kurz základy první pomoci a ošetřovatelství – délka trvání 5 měsíců, jednou týdně 2 hodiny.

Mimo výše popsané školské vzdělávací středisko bylo v září 2012 v nově zrekonstruované části Věznice Světlá nad Sázavou slavnostně otevřen nový učební obor kuchař číšník. Do tohoto tříletého učebního oboru se přihlásilo 21 odsouzených žen, které po úspěšném složení závěrečné zkoušky obdrží výuční list. Učební obor je zajišťován ve spolupráci se Střední školou obchodu a služeb Jihlava a na vybavení učebny se také spolupodílel kraj Vysočina. Odsouzené zařazené v tomto oboru vykonávají svojí praxi ve stravovacím zařízení zdejší věznice.⁶⁹

3.8 Dílčí závěr

Odsouzené ženy, které prošly výkonem trestu ve Věznici Světlá nad Sázavou se všemi jejími negativními, či pozitivními stránkami, lze obecně rozdělit do dvou skupin. V první skupině jsou odsouzené, které si svůj trest vykonají bez závažnějších kázeňských prohřešků, dle svých možností plní účel výkonu trestu. Svůj pobyt, i když za mřížemi, ale bezesporu ve velice humánním prostředí, jim stačí jako nezapomenutelná životní lekce, kterou ve svém životě více nezopakují a do výkonu trestu se již nikdy nevrátí. Druhou skupinou odsouzených žen jsou nenapravitelné recidivistky, které s pravidelností sobě vlastní se opakovaně vracejí do výkonu trestu ve Věznici Světlá nad Sázavou s pokřikem „holky tak jsem zase tady“. Tyto ženy se vrací do sobě známého prostředí, kde mají mnoho přátel a také nespočet členů rodiny. Do prostředí věznice se etablovaly, dokáží se v něm bravurně pohybovat za využití svých zákonných práv, které jsou pro ně prioritní. Již neberou pobyt ve věznici za nic mimořádného, některé si do věznice přišly odpočinout, nebo zlepšit svůj fyzický a psychický stav po opakovaném zneužívání návykových látek. Dá se říci, že tyto osoby mají svůj život rozdělený do dvou fází. Na prvním místě je pobyt

---

⁶⁹ Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-noveho-ucebniho-oboru>

na svobodě při páchání trestné činnosti a ve druhé fázi jsou umístěny ve výkonu trestu, který jim vůbec nevádí a věznice je jejich druhým domovem.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 EMPIRICKÝ VÝZKUM

Praktická část mojí bakalářské práce bude zaměřena na vnímání Věznice Světlá nad Sázavou a žen ve výkonu trestu odnětí svobody ze strany široké veřejnosti v regionu Vysočiny. Tento názor veřejnosti mě velice zajímá, protože problematika vězeňství je v poslední době opět dosti medializována. Současný veřejně řešený problém, je zvyšující se recidivní jednání, které vede bývalé odsouzené zpět do věznic. Zde je nutné uvést skutečnost, že po poslední amnestii bývalého prezidenta Václava Klause v roce 2013, kdy věznice opustilo téměř 6500 odsouzených, se v současné době vrátila do věznic již cca. 1/4 odsouzených osob. S tímto problémem koresponduje podle mého názoru i nálada ve společnosti, kdy veřejnost vnímá dlouhodobě odsouzené osoby negativně a nevěří v jejich nápravu během výkonu trestu odnětí svobody. Tento názor mohou mít civilní osoby z vlastní negativní zkušenosti, z vysílání veřejnoprávních i soukromých médií, které se této problematice v nemalé míře věnují, nebo z přirozeně nastavených vnitřních obranných mechanismů z obecného vnímání společnosti. V poslední části výzkumu se pokusím tento negativní postoj k odsouzeným osobám nechat přehodnotit civilními osobami, které s odsouzenými ženami přichází do styku na vnějším nestřeženém pracovišti firmy LION Products Humpolec. Dle mého předpokladu by mohly mít tyto osoby, které přicházejí do styku s odsouzenými rozdílný názor, než běžný vzorek populace, u kterého lze předpokládat minimální kontakt s odsouzenými osobami. Cílem mého empirického výzkumu bude ověřit si předpokládaný názor reprezentativního vzorku respondentů v porovnání s všeobecně mediálně prezentovaným názorem společnosti na odsouzené osoby.

4.1 Popis výzkumných metod a stanovení pracovních hypotéz

Jako výzkumnou metodu praktické části mé bakalářské práce jsem zvolil metodu kvantitativního výzkumu, kterou se budu snažit ověřit rozdílné názory oslovených respondentů na problematiku výkonu trestu a odsouzené osoby jako takové. Díky této metodě se pokusím analyzovat získaná data od respondentů. V rámci dotazníkového šetření budu pracovat s měřitelnými proměnnými. V první části budu pracovat s nezávislými proměnnými ve smyslu rozdělení muž, žena, věk, rodinný stav, dosažené vzdělání, bydliště a všeobecné povědomí o odsouzených osobách. V druhé části dotazníkového šetření se již zaměřím na závislé proměnné, čímž budu operačně definovat

možný rozdílný názor respondentů na negativní vnímání odsouzených.⁷⁰ V tomto případě by se mohl názor respondentů na odsouzené měnit s ohledem na jejich osobní nezkoušenost, předtuchu, nebo na druhé straně by se názor mohl pozitivně změnit po víceterém kontaktu s odsouzenými na výše uvedeném pracovišti.

Záměrem této práce je pomocí dotazníkového šetření vyvrácení, nebo potvrzení níže uvedených hypotéz:

Hypotéza č. 1: *Pracovní zařazení odsouzených žen může přispět k jejich řádnému začlenění do společnosti po VTOS a zbavení se negativních návyků, které vedly k jejich odsouzení.*

Hypotéza č. 2: *Veřejnost vnímá odsouzené během jejich zaměstnávání na vnějších nestřežených pracovištích negativně (obava z možného fyzického napadení, strach z krádeže osobních věcí, obava o vlastní bezpečnost a prozrazení vlastní identity).*

Hypotéza č. 3: *Veřejnost vnímá osoby, které prošly VTOS veskrze negativně.*

Hypotéza č. 4: *Při bližším kontaktu s vězněnou osobou může dojít ke změně postojů vůči negativnímu veřejnému mínění.*

4.2 Charakteristika a rozdělení respondentů empirického výzkumu (cílové skupiny civilních osob)

Dotazníkové šetření jsem prováděl osobně v měsíci lednu a únoru 2015. K výše uvedeným hypotézám a k možné předpokládané změně postoje jsem zvolil dotazník se 14 otázkami v nákladu 60 kusů. Respondenty jsem nejprve rozdělil do dvou rovnoměrně početně shodných skupin v poměru 30/30 osob. Do první skupiny jsem zařadil „běžné respondenty ulice“, u kterých jsem předpokládal, že s odsouzenými nepracují na stejném pracovišti v regionu Vysočiny, ale ve svém civilním životě se mohly setkat s osobou, která byla ve výkonu trestu odnětí svobody. Zde jsem se pouze záměrně snažil, abych respondenty přibližně rovnoměrně rozdělil na muže a ženy v rámci objektivitu názoru. Do druhé skupiny jsem záměrně zařadil civilní zaměstnance firmy LION Humpolec, kteří pracují s odsouzenými ženami na tomto nestřeženém pracovišti a jsou s nimi při pracovní činnosti v častém kontaktu. Zde jsem se opět snažil, osobní distribucí dotazníků docílit

---

⁷⁰ RADVAN, E.; VAVŘÍK, M. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012. ISBN 978-808-7182-253., str. 39-40

rovnoměrného rozložení respondentů na ženy a muže. Návratnost dotazníků k následnému vyhodnocení byla 100 %.

Popis výrobní firmy, kde část provedeného výzkumu probíhala.

Firma LION PRODUCTS s. r. o. Humpolec byla založena v roce 2000, shodně se vznikem Věznice Světlá nad Sázavou. Nově vzniklá firma obsadila část areálu dříve vyhlášené firmy SUKNO Humpolec (výroba látek), která po roce 1989 zkrachovala. Výše uvedená firma LION se zabývá výrobou a především balením cukrovinek, kdy pracovníce firmy v pásové výrobě umisťují jednotlivé sušenky a bonbony do konkrétních plastových výlisků, kdy finální část výroby zajišťují balící stroje. Veškerá výrobní činnost probíhá za přísných hygienických podmínek, které jsou důsledně kontrolovány. Tato firma má ve stálém pracovním poměru přibližně 110 zaměstnanců, které primárně v sezóně doplňuje o odsouzené ženy z Věznice Světlá nad Sázavou, a v současné době i o agenturní zaměstnance. V době plné zaměstnanosti zde pracuje přes 300 zaměstnanců, včetně odsouzených žen, které shodně pracují ve společných prostorách s civilními zaměstnanci. Spolupráce mezi firmou Lion a Věznicí Světlá nad Sázavou je datována od roku 2000 k oboustranné spokojenosti, která vyústila v záměr firmy LION postavit výrobní halu v bezprostřední blízkosti věznice. K záměru firmy je již schválen projekt a stavební práce by měly být zahájeny v první polovině roku 2015. Tento smělý projekt a realizovaný záměr bude mít pro Věznici Světlá nad Sázavou další primát mezi ostatními věznicemi.

4.3 Vyhodnocení získaných dat

Dotazník pro respondenty z regionu Vysočina

Otázka č. 1 – Vaše pohlaví a věková skupina

Tabulka 1

Věk	Muž	Žena	V %
18-30	8	11	32%
31-45	11	12	38%
45-60	7	8	25%
60 a více	2	1	5%
Celkem	28	32	100%

Oslovení respondenti, jak již bylo výše uvedeno, byli rozděleni v poměru 30 (respondenti ulice) : 30 (respondenti pracující Lion Humpolec). Dalším záměrným výběrem se podařilo oslovit 28 mužů a 32 žen, z celkového počtu 60 osob. Z procentuálního vyjádření byla nejpočetnější skupinou věková kategorie respondentů 31- 45 roků, což činí 38%, kde byli muži a ženy v téměř rovnocenné shodě.

Otázka č. 2 – Rodinný stav

Tabulka č. 2

Rodinný stav	Muž	Žena	V %
Svobodná/ý	9	10	32%
Vdaná/Ženatý	13	17	50%
Rozvedená/ý	5	3	13%
Vdova/Vdovec		2	3%
Druh/Družka	1		2%
Celkem	28	32	100%

Z tabulky zaměřující se na rodinný stav respondentů vyplývá, že 50% respondentů je v současné době v manželském svazku. Druhá nejpočetnější skupina svobodných se procentuálně shoduje s věkovou kategorií 18 – 30 roků, což z celkového počtu oslovených respondentů činí 32%.

Otázka č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Tabulka č. 3

Nejvyšší dosažené vzdělání	Muž	Žena	V %
Nedokončené základní vzdělání			
Úplné základní vzdělání	1	1	3%
Učební obor s výučním listem	10	4	23%
Středoškolské vzdělání	4	2	10%
Středoškolské vzděl. s matur.	9	16	42%
Vyšší odborná škola	1	3	7%
Vysokoškolské vzdělání	3	6	15%
Celkem	28	32	100 %

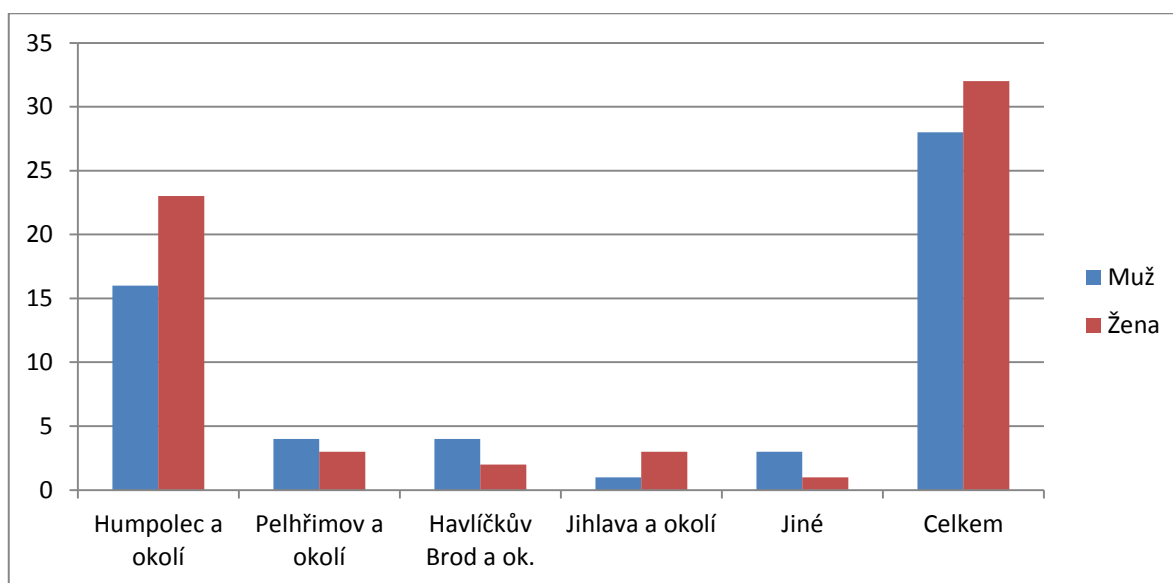
Z tabulky o dosaženém vzdělání oslovených respondentů bylo nejvíce žen se středoškolským vzděláním s maturitou v počtu 16 osob. U mužů byla nejsilnější kategorie učební obor s výučním listem v počtu 10 osob. V celkovém počtu nejvyššího vzdělání byla nejpočetnější kategorie středoškolské vzdělání s maturitou, kdy ve společné kategorii dosáhli muži a ženy 42%. I z celkového výsledku tabulky lze kvantifikovat, že oslovené ženy dosáhly vyššího vzdělání než oslovení muži.

Otázka č. 4 – Bydliště

Tabulka č. 4

Bydliště	Muž	Žena	V %
Humpolec a okolí	16	23	65%
Pelhřimov a okolí	4	3	12%
Havlíčkův Brod a ok.	4	2	10%
Jihlava a okolí	1	3	7%
Jiné	3	1	7%
Celkem	28	32	100%

Graf č. 1 – složení respondentů dle bydliště

Tento graf ukazuje, že většina oslovených respondentů má bydliště v městě Humpolci a jejím okolí a v procentuálním vyjádření se jedná o hodnotu 65% respondentů. Zde je nutné uvést, že s ohledem ke skutečnosti, že sběr dat probíhal ve městě Humpolec, bylo možné tento výsledek záměrného výběru respondentů předpokládat.

Otázka č. 5 - Jste zaměstnaná/ný, pokud ano, uveďte prosím pouze firmu

Tabulka č. 5

Zaměstnání	Firma Lion	Mimo firmu Lion	Bez zaměstnání
Muži	13	12	3
Ženy	17	10	5
Celkem	30	22	8

Z tabulky č. 5 vyplývá, že záměrným výběrem bylo osloveno 30 zaměstnanců firmy Lion Humpolec, kteří pracují společně s odsouzenými na stejném pracovišti. V genderovém rozložení se mi při rozdávání dotazníku nepodařilo rozdělit respondenty na dvě rovnocenné skupiny (13 mužů, 17 žen). Toto lze vysvětlit pouze skutečností, že jsou zde ve větší míře zaměstnávány ženy, které jsou i v častějším a intenzivnějším kontaktu s odsouzenými na výrobních linkách a specificky vykonávají shodnou práci, jako odsouzené ženy. Naopak zaměstnaní muži, kteří jsou v tomto kolektivu v menšině, zde vykonávají práci skladníků, manipulantů, mechaniků. Tito muži zajišťují chod firmy, potažmo výrobních linek po logistické a technické stránce. I oni jsou s odsouzenými ženami v častém pracovním kontaktu, ale v porovnání s ženami na výrobních linkách není tento kontakt, tak intenzivní.

Otázka č. 6 – Víte, kde je nejbližší věznice

Tabulka č. 6

Znalost Věznice Světlá nad Sázavou	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	13	14	17	14	97%
Ne		1		1	3%

Ze zpracovaných dat k otázce č. 6 jasně vyplývá, že 97% oslovených respondentů má povědomí o Věznici Světlá nad Sázavou. Výše popsání výsledky ukazují, že znalost osob je shodná, jak v rovině muži, ženy, v neposlední řadě se odpovědi shodují i mezi

respondenty „ulice“ a zaměstnaných ve firmě Lion. Ke specifikaci oslovení lidé dále minimálně v 50% vyjádření uvedli, že se jedná o ženskou věznic, což lze přičíst ke znalosti zaměstnanců firmy Lion. Tato znalost může ale i vycházet z televizního vysílání soukromoprávní televize, která ve čtyřdílném dokumentárním pořadu „Holky pod zámkem“, vysílaném na počátku roku 2015, popsala život odsouzených žen v této organizační jednotce.

Otázka č. 7 – Setkal/a jste se s osobou, která byla ve výkonu trestu odnětí svobody

Tabulka č. 7

Setkání s odsouzenou osobou	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	13	12	17	10	87%
Ne		3		5	13%

Z výše uvedené tabulky je pro mne překvapující hodnota, kdy se 87% respondentů vyslovilo, že se setkalo s odsouzenou osobou. Z položené otázky bylo možné předpokládat, že z celkového počtu 60 respondentů kladně odpoví minimálně 30 osob, které s odsouzenými pracují ve stejné firmě. Ovšem z 30 oslovených lidí na ulici, kladně odpovědělo 22 lidí kladně, což je v procentuálním vyjádření „ulice“ 73% respondentů, což jsem vzhledem k nízké kriminalitě regionu Vysočiny nepředpokládal. Kriminalita je v tomto kraji z dostupných informací 3. nejnižší ze 14 krajů.

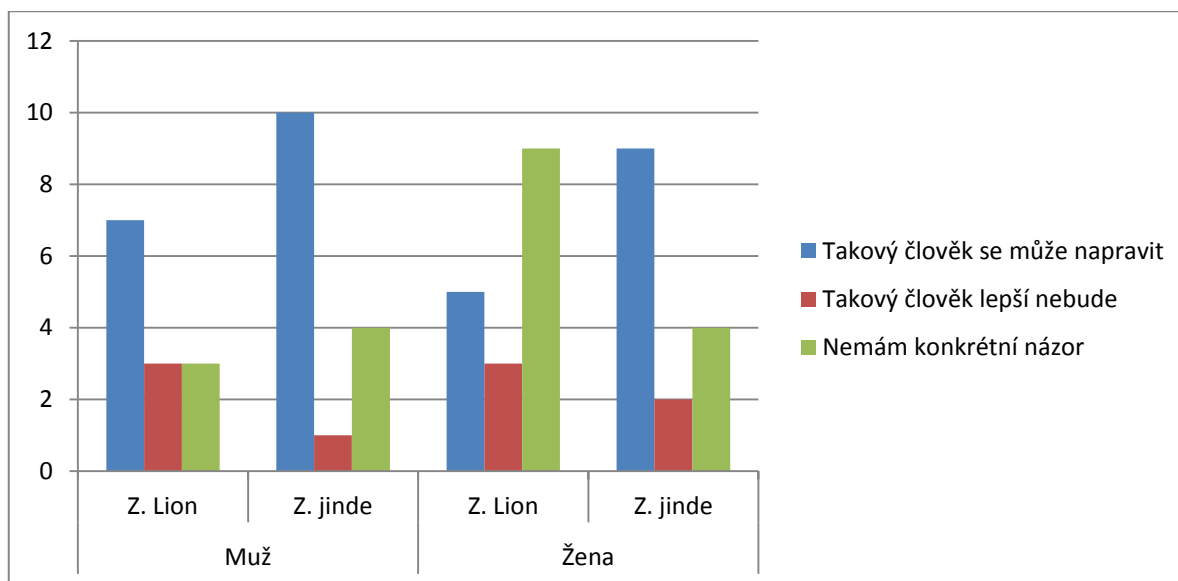
Otázka č. 8 – Jak vnímáte člověka, který byl ve výkonu trestu odnětí svobody

Tabulka č. 8

Vnímání člověka, který byl ve VTOS	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Takový člověk se může napravit	7	10	5	9	52%
Takový člověk lepší nebude	3	1	3	2	15%
Nemám konkrétní názor	3	4	9	4	33%

Z výsledku tabulky č. 8 vyplývá, že oslovení respondenti bez dalšího rozdělení v 52% věří v nápravu odsouzené osoby. V 15% společně respondenti nevěří v nápravu člověka, který byl ve VTOS. Překvapením pro mne byl výsledek skupiny respondentů, kteří k této otázce nemají konkrétní názor a jejich počet je 33%, což jsem nepředpokládal.

Graf č. 2 – četnost odpovědí ke stanovenému názoru

Ze zpracovaného grafu vyplývá, že muži obecně věří v nápravu odsouzených více než ženy. Zde jsou více optimisti muži, kteří jsou zaměstnání mimo firmu Lion. Z výsledku je

opět zajímavé, že ženy zaměstnané ve stejné firmě s odsouzenými jsou ve svém názoru k nápravě těchto osob zdrženlivější a v nejvyšší míře nemají konkrétní názor, což lze přičíst osobní zkušenosti s těmito osobami, až již pozitivní, či negativní.

Otázka č. 9 – Máte obavy z osob, které byly ve výkonu trestu odnětí svobody

Tabulka č. 9

Máte obavy z osob, které byly ve VTOS	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	1		3		7%
Spíše ano	8	5	8	6	45%
Spíše ne	2	3	4	5	23%
Ne	2	7	2	4	25%

Z uvedené tabulky vyplývá, že muži i ženy, kteří jsou zaměstnání ve stejné firmě, jako odsouzené ženy, mají z těchto osob větší obavy, než běžní respondenti ulice, u kterých bylo předpokládáno, že se s odsouzenou osobou mohli setkat s menší pravděpodobností. Respondenti ulice se klonili k názoru, že z těchto osob mají spíše menší obavy, než druhá skupina.

Otázka č. 10 – Myslíte si, že odsouzené osoby jsou ve výkonu trestu povinny pracovat

Tabulka č. 10

Myslíte si, že ods. ve VTOS musí pracovat	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	8	11	10	11	67%
Ne	5	4	7	4	33%

Většina respondentů což je 67% oslovených osob si myslí, že odsouzené osoby jsou povinny pracovat. V tomto dotazu se žádná z výše uvedených skupin nijak výrazně nevyhranila ve svém názoru s ohledem na své pracovní zařazení.

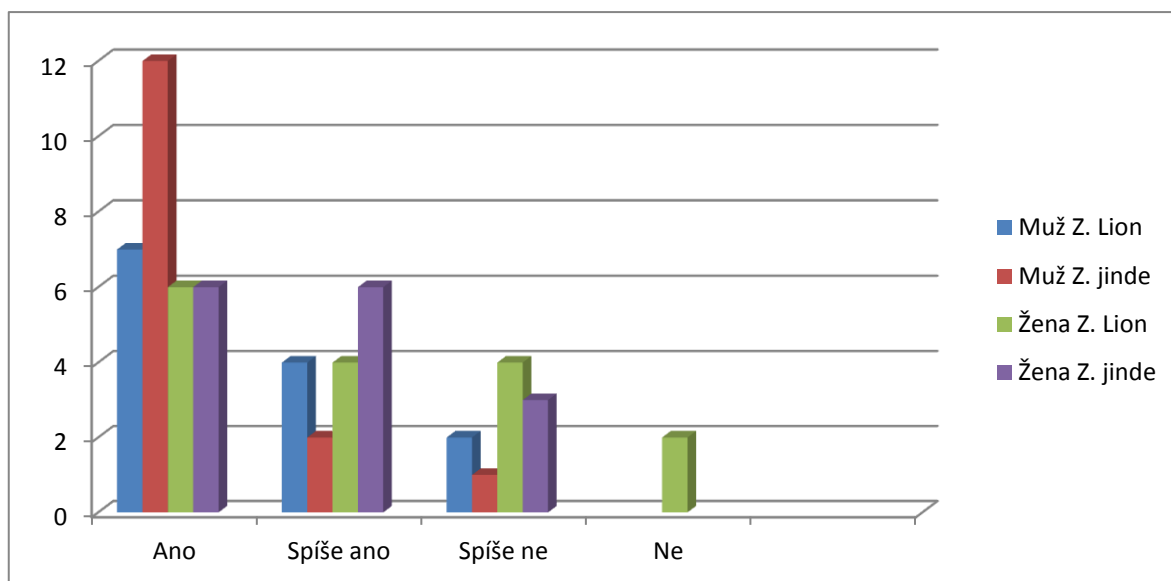
Otázka č. 11 – Myslíte si, že zaměstnávání osob ve výkonu trestu má na ně pozitivní vliv

Tabulka č. 11

Myslíte si, že zaměstnávání odsouzených ve VTOS má na ně pozitivní vliv	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	7	12	6	6	53%
Spíše ano	4	2	4	6	27%
Spíše ne	2	1	4	3	17%
Ne			2		3%

K tomuto dotazu, který měl mezi respondenty zmapovat názor, zda má zaměstnávání odsouzených osob na ně pozitivní vliv, se bez dalšího rozdělení vyslovilo 53% oslovených osob ano. Spíše ano uvedlo 27%, spíše ne 17% a kategorické ne uvedla pouze 3% respondentů. V celkovém součtu kladných odpovědí těmto osobám věří 80% oslovených respondentů.

Graf č. 3 – počet odpovědí ke stanovené škále

Vzhledem k výše znázorněným hodnotám nejvíce respondentů v kategorii muž zaměstnan mimo firmu Lion věří, že zaměstnávání odsouzených má na ně pozitivní vliv. Naopak odpověď ne a spíše ne nejvíce uváděly ženy, které jsou společně s odsouzenými zaměstnány ve stejné firmě Lion.

Otázka č. 12 – Víte, zda v regionu Vysočiny jsou někde zaměstnávání odsouzení

Tabulka č. 12

Víte, zda na Vysočině jsou zaměstnávání odsouzení	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	13	9	17	11	83%
Ne		6		4	17%

Ze zpracované tabulky k otázce č. 12 vyplývá, že dle předpokladu všichni oslovení zaměstnanci firmy Lion v počtu 30 respondentů mají povědomí o Věznici Světlá nad Sázavou, což bylo možné předpokládat s ohledem na jejich osobní zkušenost s odsouzenými ženami z této věznice. Co se týče respondentů „ulice“, mělo povědomí o této organizační jednotce 20 respondentů a 10 osob tuto organizační jednotku neznalo. V tomto případě nebyl zásadní rozdíl mezi výsledkem vyjádření mezi muži a ženami.

V celkovém procentuálním vyjádření k položené otázce kladně vyslovilo 83% respondentů a k neznalosti se vyslovilo 17% osob. K tomuto výsledku lze uvést, že kladný výsledek odpovídá aktivnímu mediálnímu vystupování věznice směrem k veřejnosti. Na druhé straně by mohl být výsledek v určité míře ovlivněn znalostí občanů regionu Vysočiny, kde se tato věznice nachází.

Otázka č. 13 – Přijal/a byste práci ve firmě, kde pracují odsouzení

Tabulka č. 13

Přijal/a byste práci ve stejné firmě, kde jsou zaměstnávání odsouzení	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano	4	10	9	9	54%
Spíše ano	6	3	6	2	28%
Spíše ne	1		2	2	8%
Ne		1			2%
Nevím	2	1		2	8%

Nadpoloviční většina 54% oslovených respondentů uvedla variantu ano, že by přijali práci, kde jsou zaměstnání odsouzení. Spíše ano uvedlo dalších 28% respondentů, což v ideální polovině kladného hodnocení otázky činí 82% respondentů. Spíše ne uvedlo 8% oslovených osob, což z celkového počtu 5 osob byly 4 ženy, které by mohly mít více obavy než muži. Pouze 1 muž uvedl kategorické ne. Nevím uvedlo 8% respondentů. I v této otázce se žádná ze skupin muž/žena, zaměstnanec Lion/respondent ulice, zásadně nevyhranila ve svých názorech, z čehož vyplývá, že odpovědi všech skupin byly vyvážené. Z výsledků tohoto dotazu lze vyvodit, že vzorek oslovených respondentů upřednostnil možnost získání zaměstnání, před obavami z odsouzených osob zaměstnaných ve stejné firmě. Zde lze předpokládat, že skupina osob z Lionu má s těmito osobami zkušenost a s možnými obavami, nebo negativními zkušenostmi se dokáže vyrovnat. Naopak u respondentů ulice, lze předpokládat, že také u nich převládá možnost získání zaměstnání,

před možnými obavami z těchto osob. Dále lze v jejich názoru spatřovat, že předpokládají, že jsou na takovém pracovišti zajištěna taková bezpečnostní opatření, která je před těmito osobami ochrání a minimalizují možná rizika.

Otázka č. 14 – Pokud byste byl/a zaměstnán ve stejné firmě s odsouzenými, měl/a byste z těchto osob obavy

Tabulka č. 14

Zaměstnání ve stejné firmě, obavy z odsouzených	Muž		Žena		V %
	Z. Lion	Z. jinde	Z. Lion	Z. jinde	
Ano			4	3	12%
Spíše ano	3	2	3	1	15%
Spíše ne	4	4	3	3	23%
Ne	5	8	7	6	43%
Nevím	1	1		2	7%

K výše uvedenému dotazu se k možnosti ano vyjádřilo 12% respondentů, což ve 4 případech byly zaměstnankyně Lionu a ve 3 případech ženy z „ulice“. Zde na jedné straně u zaměstnankyň firmy může obava vyjadřovat osobní negativní zkušenost s odsouzenými ženami. U druhé skupiny tato obava může pramenit jak z negativní osobní zkušenosti, tak z vnímání negativního veřejného mínění ve vztahu k vězněným osobám. Spíše ano uvedlo 15% dotazovaných, kteří ve svých skupinách byli relativně ve shodě. Spíše ne uvedlo 23% respondentů, což vykazuje ve škále odpovědí stoupající tendenci, při zachování shody mezi předem stanovenými skupinami. Nejpočetnější skupina respondentů se k výše uvedenému dotazu vyslovila ne, což je z celkového počtu 43% oslovených osob, kdy opět rozřazené skupiny byly v relativní shodě četnosti odpovědí. Pouze 7% dotázaných nevedlo polarizovaný názor a uvedlo odpověď nevím. Z celkového počtu se tedy ne a spíše ne, vyslovilo celkem 66% respondentů, oproti 27% respondentům s odpovědí ano a spíše ano. Tedy opět nadpoloviční většina respondentů v relativní shodě mezi stanovenými skupinami se vyjádřila, že by při společném zaměstnání s odsouzenými osobami neměla

z těchto osob obavy ve smyslu vlastní bezpečnosti. Také je zde možné předpokládat z výsledku tabulky č. 7, kdy setkání s odsouzenou osobou uvedlo 87% respondentů, že toto setkání s odsouzenými v nich nezanechalo negativní pocit ve smyslu obav o svoji bezpečnost.

4.4 Dílčí závěr

Z výše zpracovaných a popsanych výsledků empirického výzkumu, který se zabýval názorem oslovených respondentů na odsouzené osoby lze předpokládat, že všichni oslovení na položené otázky odpovídali objektivně bez osobního zaujetí. Dotazník, sestavený k předem vysloveným hypotézám, umožňoval respondentům vyjádřit svůj názor v co možná nejširší škále možností. Otázky obecné i specifické byly kladeny se záměrem pro co nejpřesnější vyhodnocení ke stanoveným hypotézám, za účelem jejich potvrzení, či vyvrácení. Vyhodnocením výzkumu jsem došel k následujícímu závěru:

Hypotéza č. 1: *Pracovní zařazení odsouzených žen může přispět k jejich řádnému začlenění do společnosti po VTOS a zbavení se negativních návyků, které vedly k jejich odsouzení.* Tato hypotéza se potvrdila v otázce č. 11, kdy ano a spíše ano uvedlo celkem 80% respondentů.

H1 - Verifikována

Hypotéza č. 2: *Veřejnost vnímá odsouzené během jejich zaměstnávání na vnějších nestřežených pracovištích negativně (obava z možného fyzického napadení, strach z krádeže osobních věcí, obava o vlastní bezpečnost a prozrazení vlastní identity).* Hypotéza č. 2 se potvrdila v otázce č. 9, kde ano a spíše ano uvedlo celkem 52% respondentů. Odpověď spíše ne a ne uvedlo 48% respondentů. Tento těsný rozdíl ve prospěch potvrzení hypotézy lze ještě vyhodnotit z úhlu pohledu zaměstnanců firmy Lion a respondentů ulice. Z výsledků je patrné, že civilní osoby zaměstnané ve firmě mají z odsouzených větší obavy, než respondenti ulice. Zde je možné předpokládat, že osoby na Lionu mají s těmito osobami negativní zkušenost. Naopak druhá skupina z „ulice“, která s těmito osobami není v častém kontaktu, nedokáže možné reálné nebezpečí vyhodnotit, nebo si ho pouze nepřipouští.

H2 - Verifikována

Hypotéza č. 3: *Veřejnost vnímá osoby, které prošly VTOS veskrze negativně.* Tato hypotéza byla oslovenými respondenty vyvrácena. Přes původní nižší předpoklad se

s odsouzenou osobou ve svém životě setkala 87% oslovených osob (otázka č. 7). Z tohoto vysokého procentuálního vyjádření se 52% respondentů vyjádřilo, že věří v nápravu odsouzených osob (otázka č. 8). Zde je ovšem nutné uvést 33% respondentů, kteří neměli na tento dotaz konkrétní názor. Zde bylo nejvíce respondentů v kategorii žena zaměstnaná na pracovišti Lion, v počtu 9 odpovědí. Zde je možné opět předpokládat, že tato skupina je ve svém názoru zdrženlivá, možná vnitřně rozpolcená, protože na jedné straně může na pracovišti odsouzené ženy někdy vnímat pozitivně, ale na druhé straně chování těchto osob při pracovním procesu může jejich postoj polarizovat negativně.

H3 - Falzifikována

Hypotéza č. 4: *Při bližším kontaktu s vězněnou osobou může dojít ke změně postojů vůči negativnímu veřejnému mínění.* Hypotéza č. 4 byla oslovenými respondenty potvrzena v otázce č. 14, kde se dotazované osoby zamýšlely nad otázkou, zda by měly z odsouzených osob obavy při společném zaměstnání ve stejné firmě. Respondenti k dotazu uvedli ne a spíše ne v 66% odpovědí. Ano a spíše ano uvedlo 27% respondentů a 7% osob nemělo konkrétní názor. Zde je možné opět předpokládat, že zaměstnanci firmy Lion při vyhodnocení tohoto dotazu upřednostnily bezpečnostní opatření VS ČR při zaměstnávání vězněných osob. Tato opatření jsou při jejich společném zaměstnávání dostatečná a směrem k odsouzeným osobám jasně vymezená, kdy na odsouzené působí direktivně a zároveň výchovně při sociální interakci s civilními osobami. U civilních osob z ulice, jejichž velké procento se setkalo s odsouzenou osobou, nezanechalo toto setkání negativní zkušenost.

H4 - Verifikována

4.5 Shrnutí

Závěrem empirického výzkumu bych chtěl uvést, že dle mého názoru vyhodnocené výsledky je možné obecně kvantifikovat k názoru široké veřejnosti vzhledem ke stanoveným hypotézám. V této práci je popsáno specifické prostředí firmy Lion a prostředí kraje Vysočina, které má na výsledek výzkumu nemalý vliv. Na základě vyhodnocených výsledků lze říci, že znalost Věznice Světlá nad Sázavou v regionu Vysočiny je vzhledem k její mediální propagaci vysoká. Provedený kvantitativní výzkum veřejnosti, zaměřený na setkání s odsouzenou osobou a její názor na tyto osoby ukázal, že přes vysoký počet respondentů, kteří se setkali s odsouzenou osobou, přesto nemají v procentuálním

vyjádření z této sociální skupiny obavy. Na druhou stranu civilní zaměstnanci firmy Lion, převážně ženy, zaměstnané na stejném pracovišti, jako odsouzené ženy, jsou ve svém názoru zdrženlivější. Zde mohu z vlastní zkušenosti a z vnímání konkrétní situace v této firmě uvést, že civilní zaměstnanci mají v některých ohledech tvrdší pracovní podmínky než odsouzené ženy (např. odsouzené mají svačinu z věznice a oběd jim firma zajišťuje z blízké restaurace, civilním zaměstnancům firma žádnou stravu nezajišťuje). Toto jistě civilní zaměstnanci vnímají negativně a mohou cítit rozdílný sociální přístup ze strany vedení firmy. Tento aspekt může mít vliv na hodnocení odsouzených osob po jejich bližším kontaktu. V nemalé míře se na hodnocení podepisuje chování odsouzených žen, které musí být dozorujícími zaměstnanci VS ČR permanentně korigováno ve smyslu dodržování kázně. Přes výše uvedené skutečnosti oslovení respondenti kladně hodnotí zaměstnávání odsouzených osob, kterým pracovní návyky mohou pomoci při jejich opětovné resocializaci po VTOS do běžné společnosti a zbavení se negativních návyků.

I přes všude přítomný názor veřejnosti, cituji: „odsouzení by měli makat od rána do večera“, je práce pro odsouzené stále nedostatek. Zaměstnávání odsouzených je vždy realizováno za předem stanovených zákonných podmínek (zajištění bezpečnosti, zajištění přepravy odsouzených, pracovní doba, strava, hygienické podmínky, bezpečnost práce, výše odměny), které jsou hlavně mimo areály věznic velice přísné. Tyto tvrdé podmínky v některých případech nedokáží převážit finanční výhodnost zaměstnávání odsouzených osob, k čemuž by jistě napomohlo daňové zvýhodnění soukromých subjektů, které by odsouzené mohly ve větší míře zaměstnávat. Zde je VS ČR omezena také písemným souhlasem odsouzené k pracovnímu zařazení pro soukromý subjekt, neboť dle zákonných norem jsou odsouzené povinny pracovat pro Českou republiku. Pokud by došlo k legislativní změně v tom směru, že by měly odsouzené povinnost pracovat pro jakýkoliv subjekt, mohl by být zjednodušen proces pracovního zařazování a s tím spojená vyšší zaměstnanost vězněných osob. Naopak pracovním zařazením odsouzené osoby by se mohly lépe spolupodílet na finančním krytí svého výkonu trestu. Zaměstnanost odsouzených žen ve Věznici Světlá nad Sázavou se dlouhodobě pohybuje na hranici cca. 60%, což je v celkovém hodnocení VS ČR lepší průměr. Na tento procentuální ukazatel má také velký vliv celková nezaměstnanost v ČR a úroveň zaměstnanosti jednotlivých regionů, kde se nacházejí vězeňská zařízení.

Podobný výzkum zasazený do jiné firmy a kraje České republiky by mohl výsledek takového výzkumu potvrdit, ale i vyvrátit s ohledem na region, kde je více rozšířena

kriminalita a zkušenost respondentů k odsouzeným osobám by mohla být více negativní. Také použití shodného výzkumu k pracovně zařazeným odsouzeným mužům by mohlo výsledky výzkumu ovlivnit v obou polarizacích názorů respondentů.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo seznámit veřejnost s výkonem trestu odnětí svobody obecně v průřezu staletími do současnosti. Hlavním záměrem bylo čtenáři přiblížit historii výkonu trestu odsouzených žen, který se v současné době primárně odehrává ve Věznici Světlá nad Sázavou. Tato práce je rozdělena do čtyř kapitol, kterým předchází úvod, jako vstupní brána do problematiky vězeňství.

První kapitola se zabývá historií trestu od nejbrutálnějšího trestání těla ve veřejných procesech s trestanci, přes postupný vývoj vězeňských zařízení na našem území, které se v průběhu vývoje vyprofilovalo v současnou koncepci vězeňství a humánní zacházení s vězněnými osobami v souladu s Evropskými vězeňskými pravidly. V průběhu kapitoly jsem se z obecného popisu historie vězeňství, plynule přesunul k Věznici Světlá nad Sázavou, kde jsem popsal veškeré důležité relevantní informace z historie a současnosti této jedinečné organizační jednotky.

V druhé části této práce byla popsána současná realita Vězeňské služby s jejími nejpalčivějšími problémy, což je průnik nepovolených předmětů do střežených objektů věznic. Na druhé straně byly uvedeny programy zacházení, které jsou odsouzeným nabízeny za účelem jejich resocializace a sociálního znovuzařazení do většinové společnosti po ukončení výkonu trestu odnětí svobody.

Třetí část je primárně věnována Věznici Světlá nad Sázavou. Formou objektivního popisu této organizační jednotky, která podle mého názoru svými specifiky vyčnívá mezi ostatními věznicemi, jsem se pokusil popsat každodenní život odsouzených žen se všemi jejími klady i zápory. Zde jsem se dále pokusil včlenit do textu své osobní subjektivní zkušenosti a postřehy z mé několikaleté praxe, kdy jako běžný muž od rodiny pracuji se sociální skupinou odsouzených žen.

V závěrečné kapitole v rámci empirického výzkumu se již nevěnuji odsouzeným ženám, ale naopak formou dotazníkového šetření jsem se pokusil zmapovat názor vzorku veřejnosti na odsouzené osoby. Tento názor respondentů byl konfrontován s možným většinovým názorem široké veřejnosti, ve vztahu k předem stanoveným hypotézám. Z celkového počtu 4 hypotéz, byly 3 hypotézy potvrzeny a 1 hypotéza těsnou většinou vyvrácena.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BIEDERMANOVÁ, E.; Michal PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 98 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), ISBN 978-807-3381-158.

DOLÁK, A. *Netrestat, ale léčit*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011, ISBN neuvedeno.

FOUCAULT, M. *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2000, 427 s., ISBN 80-860-1996-9.

JŮZL, M. *Penitenciariстика a penologie I*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012, ISBN 978-80-87182-24-6.

JŮZL, M. *Penitenciariстика a penologie II*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2013, ISBN 978-80-87182-34-5.

KALÁBOVÁ, K., KALÁB, V. *Historie zemské donucovací pracovny a věznic pro ženy v Pardubicích*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006.

KÝR, A. *Historická penologie 1/2005*, Praha: IV VS – Kabinet dokumentace a historie, 2005.

KÝR, A. *Památník Pankrác: Průvodce expozicí*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1999, ISBN neuvedeno.

MALÁ, D. *Vězeňství po česku*. Tišnov: SURSUM, 2003, ISBN 80-7323-062-3

MAREŠOVÁ, A.; SOCHŮREK, J.; VÁLKOVÁ, J. *Drogová problematika ve věznicích ČR a některých zahraničních věznicích*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 122 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), ISBN 80-860-0884-3.

MIOVSKÝ, M.; SPIRIG, H.; HAVLÍČKOVÁ, M. *Vězeňství a nelegální drogy: Sborník textů z oblasti užívání nelegálních návykových látek ve věznicích*. Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. 2003, ISBN 80-86734-03-X.

RADVAN, E.; VAVŘÍK, M. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012, ISBN 978-808-7182-253.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. díl. Negativní jevy ve vězení*. Liberec: Technická univerzita v Liberci 2007, ISBN 978-80-7372-205-0.

UHLÍK, J. *Historie věznění a vězeňství v Čechách*. Praha: IV VS Stráž pod Ralskem, 2006, ISBN nevedeno.

TKÁČ, J. *Adiktologie*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011, ISBN nevedeno.

České vězeňství. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2007, roč. 2008, č. 1. ISSN 1213-9297.

České věznice. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2008.

České vězeňství. Praha: VS ČR, č. 3/2010, ISSN 1213-9297.

České vězeňství. Praha: VS ČR, č. 3/2011, ISSN 1213-9297.

České vězeňství. Praha: VS ČR, č. 1/2013, ISSN 1213-9297.

Východiska a záměry nové koncepce vězeňství v České republice 2014, Vězeňská služba České republiky Generální ředitelství, Č j: VS 22/009/002/2014-50/KGR/000

Věznice Světlá nad Sázavou...začít znovu!, VS ČR, Světlá nad Sázavou 2010.

Výroční zpráva o činnosti za rok 2006 Věznice Světlá nad Sázavou.

Výroční zpráva o činnosti za rok 2007 Věznice Světlá nad Sázavou.

Výroční zpráva o činnosti za rok 2009, Věznice Světlá nad Sázavou.

Aprobovaný Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2014, Čl. 15, Č. j.: VS 230/2011-23/Všeob./300

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., Řád výkonu trestu odnětí svobody.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

CS.WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2014-11-05]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Carod%C4%9Bjnick%C3%A9_procesy

Internetové stránky Domova sv. Karla Boromejského. [online]. [cit. 2014-11-07]. Dostupný z WWW: <http://domovrepy.cz/index.php/odsouzene-zeny/projekt-odsouzene-zeny>

Meclová Kamila. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupný z WWW: http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/meclova_kamila_1.pdf

Probační a mediační služba ČR. [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupný z WWW: <https://www.pmscr.cz/interni-projekty-prehled/krehka-sance/>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-vsehrdy-96/informacni-servis-1635/historie-765/>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/informacni-servis-1604/historie-528/>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/bylo-otevreno-nove-vezenske-zarizeni>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/vezenska-sluzba-cr-je-v-predsednictvu-icpa-7958>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/?dokumenty=9>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/?dokumenty=4>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-novych-ubytoven-pro-odsouzene-zeny>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-noveho-ucebniho-oboru>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupný z WWW: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2000/CV02_2000zm.pdf

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupný z WWW: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/2013_11%20VSCR%20FOR%20WEB.pdf

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/redukce-typu-veznici-se-blizi>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vzdelavani-veznenych-1054/vzdelavani-odsouzenych-5935>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vzdelavani-veznenych-1054/vzdelavani-odsouzenych-5935>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/informacni-servis-1629/aktuality-460/otevreni-noveho-ucebniho-oboru>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-12-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-vsehrdy-96/o-nas-1634/vykon-vezenstvi-402/program-tp-21-junior>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2015-01-18]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/o-nas-1628/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>

Vězeňská služba České republiky. [online]. [cit. 2014-11-15]. Dostupný z WWW: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2000/CV02_2000zm.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CPT - Evropskému výboru proti zabránění mučení.

ČSSD - Česká strana sociálně demokratická.

GREPP - Reedukační psychologický program pro odsouzené.

ICPA - Mezinárodní asociace vězeňských a nápravných systémů.

LSD - Dietylamid kyseliny lysergové – halucinogen.

MECR - Středoevropský kulatý stůl vězeňských služeb.

NVS - Nápravně výchovná skupina.

NGŘ - Nařízení generálního ředitele VS ČR.

OSN (CAT) - Výbor proti mučení při Organizaci spojených národů

PSVD - Prostupná skupina vnitřní diferenciaci.

SOU - Střední odborné učiliště.

SpO - Specializované oddělení pro výkon trestu matek nezletilých dětí.

ŠVS - Školské vzdělávací středisko.

TP 21 Junior - Program zacházení pro mladistvé odsouzené.

VS ČR - Vězeňská služba České republiky.

ZZZ - Resocializační program zacházení pro odsouzené.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Letecký snímek Věznice Světlá nad Sázavou

Obrázek č. 2 - Areál výrobní firmy Lion Products Humpolec, kde pracují odsouzené ženy

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Pohlaví a věková skupina respondentů, str. 64

Tabulka 2 - Rodinný stav respondentů, str. 64

Tabulka 3 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, str. 65

Tabulka 4 - Bydliště respondentů v regionu Vysočiny, str. 66

Tabulka 5 - Zaměstnání respondentů, str. 67

Tabulka 6 – Znalost Věznice Světlá nad Sázavou, str. 67

Tabulka 7 - Setkání s odsouzenou osobou, str. 68

Tabulka 8 - Vnímání člověka, který byl ve VTOS, ve smyslu jeho nápravy, str. 69

Tabulka 9 - Obavy respondentů z osob, které byly ve VTOS, str. 70

Tabulka 10 - Znalost respondentů, zda odsouzené osoby jsou povinny pracovat, str. 70

Tabulka 11 - Zda má zaměstnávání odsouzených na ně pozitivní vliv, str. 71

Tabulka 12 - Znalost zaměstnávání odsouzených v regionu Vysočiny, str. 72

Tabulka 13 - Přijetí zaměstnání ve stejné firmě, kde pracují odsouzené osoby, str. 73

Tabulka 14 - Obavy z odsouzených osob, při společném zaměstnání ve stejné firmě, str. 74

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Složení respondentů dle bydliště, str. 66

Graf 2 - Rozložení respondentů k názoru na nápravu odsouzených, str. 69

Graf 3 - Názor respondentů na zaměstnávání odsouzených, str. 72

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Dotazník

Příloha P I: Dotazník

Vážený spoluobčane,

žádám Vás touto cestou o spolupráci při vyplnění krátkého dotazníku, jehož cílem je výzkumná studie zaměřená na vnímání veřejnosti a jejich názor na odsouzené ženy, které vykonávají trest odnětí svobody ve Věznici Světlá nad Sázavou. Vyplnění tohoto dotazníku je dobrovolné a anonymní. V dotazníku jsou položeny otázky, které mají více možností odpovědí. Zde prosím zaškrtněte čtvereček, u kterého je odpověď správná, nebo nejbližší Vašeho mínění. U otázek s prázdným polem odpovědi, uveďte prosím Vaše stručné písemné vyjádření.

Za vyplnění dotazníku Vám předem moc děkuji.

Zdeněk Krčál

DOTAZNÍK**1. Vaše pohlaví:**

- Žena
- Muž

Vaše věková kategorie:

- 18 – 30
- 31 – 45
- 46 - 60
- 60 a více

2. Rodinný stav:

- Svobodná/ý
- Vdaná/Ženatý
- Rozvedená/ý
- Vdova/Vdovec
- Druh/Družka

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Nedokončené základní vzdělání
- Úplné základní vzdělání
- Učební obor s výučním listem
- Středoškolské vzdělání
- Středoškolské vzdělání s maturitou
- Vyšší odborná škola
- Vysokoškolské vzdělání

4. Bydliště - obec:

- Humpolec a okolí
- Pelhřimov a okolí
- Havlíčkův Brod a okolí
- Jihlava a okolí
- Jiné.....

5. Jste zaměstnaná/ný, pokud ano, uveďte prosím pouze firmu:

- Ano.....
- Ne

6. Víte, kde je nejbližší věznice, pokud ano, zda je to věznice pro muže, nebo ženy?

- Ano, obec:.....
- Nevím

7. Setkal/a jste se s osobou, která byla ve výkonu trestu odnětí svobody?

- Ano
- Ne

8. Jak vnímáte člověka, který byl ve výkonu trestu odnětí svobody?

- Takový člověk možná udělal v životě chybu, ale může se napravit
- Člověk, který prošel výkonem trestu odnětí svobody, již lepší nebude
- Na toto nemám konkrétní názor

9. Máte obavy z osob, které byly ve VTOS? (podvodné jednání, fyzické napadení...) – případně proč?

- Ano .....
- Spíše ano .....
- Spíše ne .....
- Ne .....

10. Myslíte si, že odsouzené osoby jsou ve výkonu trestu povinny pracovat?

- Ano
- Ne

11. Myslíte se, že zaměstnávání osob ve výkonu trestu má na ně pozitivní vliv (vliv na začlenění do společnosti, negativní návyky, zlepšení pracovních návyků) – proč?

- Ano** .....
- Spíše ano** .....
- Spíše ne** .....
- Ne** .....

12. Víte, zda v regionu Vysočiny jsou někde zaměstnávání odsouzení, pokud ano, uveďte prosím místo a firmu:

- Ano, místo.....,firma.....**
- Nevím**

13. Pokud byste se hlásil/a o zaměstnání do firmy, a při přijímacím pohovoru byste zjistil/a, že ve firmě pracují i odsouzené osoby, přijal/a byste tuto práci?

- Ano**
- Spíše ano**
- Spíše ne**
- Ne**
- Nevím**

14. Pokud byste byl/a zaměstnán/a ve stejné pracovní firmě s odsouzenými, měl/a byste z těchto osob obavy? Proč?

- Ano** .....
- Spíše ano** .....
- Spíše ne** .....
- Ne** .....
- Nevím**

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY

Obr. č. 1 Letecký snímek Věznice Světlá nad Sázavou

Obr. č. 2 Areál výrobní firmy Lion Products Humpolec, kde pracují odsouzené ženy

